

Uchwały.....	2
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....	6
Glosy	16
Orzeczenia niepublikowane	41
Orzeczenia które zostaną opublikowane w OSNC 2005, nr 2	53
Informacje	60
Dane statystyczne	61

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 5 sierpnia 2004 r., IX 1 Gz 447/04, zagadnienia prawnego:

„Czy w ramach postępowania upadłościowego, wszczętego pod rządami Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe (tekst jednolity: Dz.U. Nr 118 z 1991 r. z późniejszymi zmianami), a nie ukończonego do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535) podstawą wynagrodzenia syndyka pozostają postanowienia zawarte w treści ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz.U. Nr 26, poz. 306), czy też podstawę tę winny stanowić ogólne zasady wynikające z treści Rozporządzenia Prezydenta z 1934 r.?”

podjął uchwałę:

W sprawie, w której ogłoszono upadłość przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.) do wynagrodzenia syndyka, w zakresie wskazanym w art. 123 § 5¹ rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. (jedn. tekst Dz.U. z 1991 r., Nr 118, poz. 512 ze zm.), stosuje się przepisy ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz.U. Nr 26, poz. 306 ze zm.).

(uchwała z dnia 1 grudnia 2004 r., III CZP 65/04, S. Dąbrowski, B. Czech, I.Gromska-Szuster)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 8 czerwca 2004 r., I ACa 270/04, zagadnienia prawnego:

„Czy osoby wymienione w art. 40a ust. 7 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679 z późn. zm.) są osobami uprawnionymi w myśl art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa (Dz.U. 2001 r. Nr 4 poz. 24 z późn.zm.) do nabycia mieszkania stanowiącego własność Skarbu Państwa po cenie pomniejszonej stosownie do art. 6 tej ustawy, a to w związku z odesłaniem do jego treści w art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r.?”
podjął uchwałę:

Do określenia ceny sprzedaży lokalu mieszkalnego, nabywanego przez pracownika (byłego pracownika) Lasów Państwowych (art. 40a ust. 4 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679 ze zm.), ma zastosowanie art. 6 w związku z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 4, poz. 24 ze zm.).

*(uchwała z dnia 1 grudnia 2004 r., III CZP 66/04, S. Dąbrowski, B. Czech,
I. Gromska-Szuster)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 2 czerwca 2004 r., VI ACa 1041/03, zagadnienia prawnego:

„Czy zachowuje prawo do uzyskania ekwiwalentu pieniężnego (w zamian za rezygnację z kwatery), o którym mowa w art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1995 r. Nr

86, poz. 433 ze zm.) żołnierz zawodowy zwolniony z czynnej służby wojskowej, pełnionej jako służba stała, z powodu likwidacji jednostki wojskowej, w sytuacji gdy nie nabył on uprawnień do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej?” podjął uchwałę:

Żołnierz zawodowy, który w okresie obowiązywania przepisów art. 23 ust. 1 i 2, art. 24 ust. 1 i 4 oraz art. 47 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 86, poz. 433 ze zm.) w brzmieniu nadanym przez ustawę nowelizującą z dnia 6 lipca 2001 r. (Dz.U. Nr 81, poz. 877), został zwolniony z czynnej służby wojskowej, zachowuje prawo do uzyskania ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z kwatery także wówczas, gdy nie nabył uprawnień do emerytury wojskowej ani wojskowej renty inwalidzkiej.

(uchwała z dnia 1 grudnia 2004 r., III CZP 73/04, S. Dąbrowski, B. Czech, I.Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Rzecznika Praw Obywatelskich we wniosku z dnia 8 lipca 2004 r., RPO-478067-IV/04/AG, zagadnienia prawnego:

„Czy przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności w trybie ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności (tekst jednolity: Dz.U. z 2001 r., Nr 120, poz. 1299; zm. Dz.U. z 2002 r., Nr 113, poz. 984) zwalnia dotychczasowego użytkownika wieczystego z obowiązku uiszczenia całej opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego za rok, w którym nastąpiło przekształcenie, ograniczając tym samym obowiązek uiszczenia opłaty rocznej za ten rok poprzez zmniejszenie jej wysokości proporcjonalnie do czasu istnienia w danym roku prawa użytkowania wieczystego?”
podjął uchwałę:

W razie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności (Dz.U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1299 ze zm.), opłata roczna za użytkowanie wieczyste za rok, w którym nastąpiło przekształcenie, ulega zmniejszeniu proporcjonalnie do czasu trwania użytkowania wieczystego w tym roku.

*(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 8 grudnia 2004 r., III CZP 47/04,
T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, G. Bieniek, H. Ciepła, M. Sychowicz,
T. Wiśniewski, M. Wysocka)*

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYgniĘCIA

III CZP 92/04

Czy przepis art. 38 ust.1 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jednolity tekst: Dz.U. 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm.) znajduje zastosowanie do klauzul wykonalności nadawanych tytułom egzekucyjnym nie pochodzącym od sądu?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 19 października 2004 r., II Cz 2112/04, P. Rusin, W. Kołodziej, B. Popielarczyk)

Sąd Okręgowy zgodził się z zapatrywaniem, że przepis § 54 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie określenia wpisów w sprawach cywilnych wyczerpuje opłatę sądową wymaganą od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności i nie ma już w tym wypadku zastosowania art. 38 ust.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, przewidujący opłatę kancelaryjną od klauzuli wykonalności. Sąd Okręgowy podkreślił jednak, że praktyka sądowa we wskazanej materii jest rozbieżna i wymaga ujednoczenia. Nie zgadzając się z przeciwną argumentacją, odwołującą się do unormowań konwencji międzynarodowych oraz zapisów Konstytucji, w której podnosi się naruszenie zasady prawa do sądu, Sąd Okręgowy wskazał, że stosunkowo niski wymiar opłat kancelaryjnych na pewno drogi do sądu nie utrudnia. Ponadto z brzmienia art. 38 ust. 1 u.k.s.c. nie wynika, aby opłatom kancelaryjnym nie podlegały tytuły egzekucyjne nie pochodzące od sądu. Wskazują też na to regulacje § 211 i 212 regulaminu urzędowania sądów powszechnych.

Sąd Okręgowy zwrócił również uwagę, że nadanie klauzuli wykonalności następuje na podstawie akt, gdyż wszystkie dołączone do wniosku dokumenty, chociażby w wypadku bankowych tytułów egzekucyjnych, stanowią ich integralną część.

Z drugiej strony nie jest pozbawiony racji pogląd, że nadanie klauzuli wykonalności tytułowi nie pochodzącemu od sądu stanowi istotę postępowania wywołanego takim wnioskiem, w przeciwieństwie do tytułów pochodzących od sądu, gdzie istota rozstrzygnięcia była inna i że w takim wypadku uiszczenie wpisu sądowego wyczerpuje należności z tytułu opłat sądowych w razie złożenia wniosku o nadanie klauzuli tytułowi nie pochodzącemu od sądu.

M.D.

*

III CZP 93/04

Czy dopuszczalne jest ustanowienie hipoteki kaucyjnej zabezpieczającej mogącą w przyszłości powstać wierzytelność związaną z wykorzystaniem przez nabywcę sprzedanej mu w trybie przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami nieruchomości na inne cele niż uzasadniające udzielenie bonifikaty lub ze zbyciem nieruchomości przed upływem terminu określonego w przepisie art. 68 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 25 listopada 2004 r., II Cz 731/04, E. Błażewska, G. Kobus, B. Nowicka)

Jak zauważył Sąd Okręgowy, nie jest dostatecznie jasne, czy ustanowienie hipoteki kaucyjnej dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy po jej ustanowieniu między kontrahentami umowy nadal istnieje stosunek prawny, czy też stosunek ten ma istnieć tylko w chwili ustanowienia hipoteki i jego wygaśnięcie nie wpływa na dopuszczalność ustanowienia hipoteki. Trafne jest, w ocenie Sądu Okręgowego, spostrzeżenie, że po wykonaniu umowy sprzedaży lokalu żaden konkretny stosunek prawny nie łączy już kontrahentów, natomiast okoliczność, iż w razie zbycia przez nabywcę lub zmiany przeznaczenia lokalu może powstać roszczenie o zwrot bonifikaty, może być oceniona jako niewystarczająca przesłanka do ustanowienia hipoteki kaucyjnej.

M.D.

*

III CZP 94/04

Czy w świetle art. 179 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177 ze zm) zamawiającemu przysługuje legitymacja do wniesienia skargi od wyroku zespołu arbitrów, wydanego w trybie art. 191 powołanej ustawy?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 9 listopada 2004 r., III Ca 1011/04, L. Świdarska-Pilis, M. Szpyrka, J. Naczyńska)

Sąd Okręgowy podkreślił, że brzmienie art. 179 Prawa zamówień publicznych nie pozwala wywieść, aby z określonych w nim środków ochrony prawnej mógł skorzystać zamawiający, nie należy on bowiem do kręgu osób uprawnionych do wniesienia skargi wymienionych w tym przepisie, w szczególności nie wydaje się logiczne zaliczenie zamawiającego do kategorii osób, których interes prawny w uzyskaniu zamówienia doznał lub może doznać uszczerbku w wyniku naruszenia przez zamawiającego przepisów ustawy. Niemniej jednak w świetle uprzednio obowiązującej ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych zarówno praktyka, jak i orzecznictwo sądowe dopuszczały możliwość składania przez zamawiającego skargi na wyrok arbitrów, przy czym przepis art. 79 określał krąg osób uprawnionych do wniesienia skargi w sposób bardziej precyzyjny.

Jak zauważył Sąd Okręgowy, mimo sprzeczności między praktyką a treścią dotychczasowej ustawy, ustawodawca uchwalając art. 179 Prawa zamówień publicznych w kręgu podmiotów legitymowanych do uzyskania środków ochrony prawnej nie wymienił wprost zamawiającego. Redakcja tego artykułu może być wynikiem niedokładności legislacyjnej, ale też zamierzonym działaniem ustawodawcy. Zamawiający jednak ze swej istoty nie powinien być zaangażowany w przetarg po stronie danego podmiotu.

Z drugiej strony za odmienną wykładnią przepisu art. 179 może przemawiać szeroko rozumiana interpretacja pojęcia „osoby, której interes prawny w uzyskaniu zamówienia doznał lub może doznać uszczerbku” oraz treść całego przepisu, który stanowi wyraz intencji ustawodawcy do rozszerzenia zakresu podmiotów posiadających uprawnienia do zaskarżania wyroków zespołu arbitrów.

M.D.

III CZP 95/04

Czy przepis ust. 3 art. 13 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. - Dz.U. Nr 60, poz. 535) w wypadku zaistnienia przewidzianych w nim przesłanek obliguje sąd rozpoznający wniosek do ogłoszenia upadłości dłużnika, czy też uchyla jedynie imperatyw zawarty w ust. 1 wyżej powołanego przepisu art. 13, nakazujący bezwzględnie oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na pokrycie kosztów postępowania?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Gospodarczego z dnia 20 października 2004 r., XV Gz 360/04, D. Kozarzewska, E. Hniedziewicz, B. Stryjewska)

Wątpliwość Sądu Okręgowego dotyczy wzajemnej relacji przepisów ust. 1 i 3 oraz ust. 2 art. 13 Prawa upadłościowego i naprawczego. Wykładnia gramatyczna przepisu ust. 1 art. 13 tej ustawy wskazuje, że sąd musi oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, jednak ust. 3 tego artykułu wydaje się wyłączać ten kategoryczny imperatyw, jeżeli istnieją okoliczności wymienione w tym przepisie. Oznacza to, że przepisy ust. 1 i 2 w ogóle nie mają zastosowania w okolicznościach wymienionych w ust. 3 i wówczas sąd zawsze musi ogłosić upadłość. Przyjęcie takiej interpretacji prowadziłoby, w ocenie Sądu Okręgowego, do wniosku, że sąd musi ogłosić upadłość niewypłacalnego dłużnika w okolicznościach wymienionych w art. 13 ust. 3 niezależnie od sytuacji majątkowej dłużnika, nawet wówczas, gdy dłużnik niewątpliwie nie posiada żadnych środków pieniężnych, ruchomości lub nieruchomości, bądź majątek dłużnika jest obciążony w takim stopniu, że pozostały majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania.

Zdaniem Sądu Okręgowego, nie byłaby to sytuacja pożądana tak z punktu widzenia możliwości wykonywania przez syndyka czynności nałożonych przez przepisy ustawy, jak i z punktu widzenia interesów niezaspokojonych wierzycieli. Istnieje zatem wątpliwość, czy ust. 3 art. 13 wyłącza w ogólności stosowanie ust. 1 i 2 art. 13 do takiego dłużnika, w stosunku do którego istnieją przesłanki z ust. 3, czy też

ustęp ten wyłącza tylko imperatyw zawarty w ust. 1 art. 13, zaś w odniesieniu do ust. 2 statuuje nakaz ogłoszenia upadłości. Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że redakcja przepisu ust. 3 art. 13 w powiązaniu z regulacją ust. 1 i 2 tego artykułu wskazuje, iż intencją ustawodawcy było, w przypadku zaistnienia okoliczności wymienionych w ust. 3, przy jednoczesnym ustaleniu, że majątek dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego, pozostawienie do uznania sądu, czy wniosek o upadłość oddalić, czy też uwzględnić.

M.D.

*

III CZP 96/04

Czy na postanowienie sędziego komisarza o odrzuceniu zażalenia przysługuje zażalenie?

(postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 22 listopada 2004 r., V GUK 3/04, P. Janda, M. Rajchert, M. Gruba)

Uzasadniając przedstawioną wątpliwość Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że zgodnie z art. 222 ust. 1 zdanie pierwsze Prawa upadłościowego i naprawczego zażalenie przysługuje na postanowienie sądu upadłościowego oraz sędziego komisarza w przypadkach wskazanych w ustawie. Z kolei art. 229 tej ustawy stanowi, że w sprawach nieuregulowanych ustawą do postępowania upadłościowego stosuje się odpowiednio przepisy części pierwszej kodeksu postępowania cywilnego, z wyjątkiem przepisów o zawieszeniu i wznowieniu postępowania. Prowadziłoby to do wniosku, że art. 222 ust. 1 w sposób zupełny reguluje kwestie dopuszczalności zażalenia w postępowaniu upadłościowym; dotyczy wszelkich postanowień sędziego komisarza i sądu upadłościowego, niezależnie, czy zostały wydane na podstawie prawa upadłościowego i naprawczego, czy też przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

Jak stwierdził Sąd Rejonowy, w doktrynie spotyka się również odmienny pogląd, dopuszczający możliwość stosowania art. 394 § 1 k.p.c., jeżeli przepis ten dopuszcza zażalenie. Jednak, w ocenie Sądu Rejonowego, przyjęcie dopuszczalności stosowania art. 229 Prawa upadłościowego i naprawczego do dopuszczalności

zażaleń może podważyć normatywne znaczenie art. 222 tej ustawy oraz przyjętych w doktrynie rozwiązań dotyczących odpowiedniego stosowania przepisów.

M.D.

*

III CZP 97/04

Czy nieważność postępowania, o której stanowi przepis art. 379 pkt 4 k.p.c., dotyczy także postępowania przed sądem pierwszej instancji po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty, w którym brał udział sędzia uczestniczący w wydaniu tego orzeczenia?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 24 listopada 2004 r., VIII Ga 80/04, H. Lewandowska, L. Tyliński, B. Wolski)

Obszernie uzasadniając przedstawione zagadnienie Sąd Okręgowy wskazał, że pozostaje ono w bezpośrednim związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r., SK 19/02, w którym jednoznacznie wyłączono z udziału w postępowaniu apelacyjnym sędziego, który wcześniej uczestniczył w wydaniu nakazu zapłaty. Wobec tego byłoby jednak, zdaniem Sądu Okręgowego, konieczne wyłączenie takiego sędziego także z udziału w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji prowadzonym po wniesieniu zarzutów, gdyż inne stanowisko pozostawałoby w sprzeczności z założeniem racjonalności ustawodawcy. Stanowisko to znajduje także pewne uzasadnienie w przepisach regulujących rozpoznanie skargi o wznowienie postępowania (art. 48 § 3 k.p.c.), które dotyczą również postępowania zakończonego nakazem zapłaty. Zatem sędzia uczestniczący w wydaniu nakazu zapłaty będzie jednak wyłączony ze sprawy, także w zakresie postępowania przed sądem pierwszej instancji, w wypadku wystąpienia ze skargą określoną w art. 399 k.p.c.

Sąd Okręgowy zauważył ponadto, że równe traktowanie stron postępowania wymagałoby, przy przyjęciu powyższego poglądu, wyłączenia z postępowania także sędziego, który nie wydał nakazu zapłaty. Przedstawione stanowisko powinno znaleźć odpowiednie zastosowania także do sędziego, który wydał zaskarżony wyrok zaoczny lub stwierdził brak podstawy do zakończenia postępowania takim orzeczeniem.

Jednak, w ocenie Sądu Okręgowego, analiza przepisów ustawy nie wydaje się jednoznacznie przemawiać za stwierdzeniem podstaw do wyłączenia sędziego, który wydał nakaz zapłaty. Celowe byłoby przy tym odwołanie się do założenia, że ustawodawca wprowadzając przepisy o charakterze gwarancyjnym, do których należy zaliczyć także przepisy o wyłączeniu sędziego, ogranicza zakres takiej regulacji jedynie do sytuacji stanowiących realne zagrożenie dla wymogu bezstronności sądu. Ponadto poszukiwanie gwarancji przekraczających racjonalne rozmiary może prowadzić do odwrotnych od oczekiwanych skutków, takich jak konieczność przekazania każdej sprawy, w której takie orzeczenie zostało wydane, do referatu kolejnego sędziego, co niewątpliwie miałyby negatywny wpływ na termin zakończenia sprawy.

M.D.

*

III CZP 98/04

Czy na zarządzenie sędziego o zwrocie zgłoszenia wierzytelności przysługuje zażalenie?

(postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 15 listopada 2004 r., V GUz. 4/04, P. Pełczyński, M. Rajchert, A. Szydło)

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 222 ust. 1 zdanie pierwsze Prawa upadłościowego i naprawczego zażalenie przysługuje na postanowienie sądu upadłościowego i sędziego komisarza w przypadkach wskazanych w ustawie. Przepis art. 242 tej ustawy przyjęty za podstawę prawną zarządzenia sędziego komisarza o zwrocie zgłoszenia wierzytelności nie przewiduje zażalenia na to zarządzenie, zatem, w ocenie Sądu Rejonowego, wnioskując *a contrario* z kompleksowej regulacji art. 222 Prawa upadłościowego i naprawczego należy przyjąć, że na zarządzenie wydane na podstawie art. 242 tej ustawy zażalenie nie przysługuje. Wniosek ten koreluje z zasadą szybkości postępowania upadłościowego.

W doktrynie można jednak spotkać inny pogląd, według którego przez odesłanie na podstawie art. 229 Prawa upadłościowego i naprawczego do przepisów kodeksu postępowania cywilnego dopuszczalność zażalenia na zarządzenie sędziego

wywodzić można z art. 394 k.p.c. Jednakże, jak zauważył Sąd Rejonowy, bezkrytyczne przyjęcie stosowania art. 229 do dopuszczalności zażalenia w Prawie upadłościowym i naprawczym może podważyć normatywny sens art. 222 ust. 1 zdanie pierwsze tej ustawy, który staje się wówczas zbędny jako tautologia normatywna bądź *superfluum*.

M.D.

*

III CZP 99/04

Czy na podstawie art. 38 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152) zakład ubezpieczeń nie odpowiada za szkodę, gdy posiadaczem pojazdu mechanicznego w którym wyrządzono szkodę i którym szkodę wyrządzono jest bank będący kredytodawcą na którego przeniesiono własność obu pojazdów w drodze umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie lub też leasingodawca, będący właścicielem obu pojazdów?

*(wniosek Rzecznika Ubezpieczonych z dnia 20 grudnia 2004 r.,
RU/614/04/ALD)*

Jak zauważył wnioskodawca, obowiązująca praktyka wypracowała w zakresie przedstawionego zagadnienia dwa rozbieżne stanowiska. Według pierwszego, posiadaczem pojazdu mechanicznego w rozumieniu art. 38 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, biorącego udział w zdarzeniu, w wyniku którego powstała szkoda, jest kredytobiorca lub leasingobiorca i w związku z tym, przy zaistnieniu innych okoliczności przewidzianych prawem, od których ustawa uzależnia odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń za szkody, przysługuje mu roszczenie o odszkodowanie. Wnioskodawca podkreślił, że zwolennicy tego poglądu wskazują, że ustawa z dnia 22 maja 2002 r. nie zawiera definicji pojęcia posiadacza pojazdu mechanicznego, której należy poszukiwać w przepisach ogólnych prawa cywilnego. Wynika z nich, że możliwa jest sytuacja, iż

pojazd będzie w posiadaniu zależnym i samoistnym różnych podmiotów kredytodawcy i kredytobiorcy. Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. nie wskazuje przy tym, czy jej przepisy należy odnosić do posiadacza samoistnego, czy zależnego. Należało by to uznać za celowy zabieg ustawodawcy, który dąży do wyłączenia możliwości pozostawiania przez użytkowników pojazdów mechanicznych bez ochrony ubezpieczeniowej w zakresie odpowiedzialności cywilnej.

Według drugiego stanowiska, posiadaczem pojazdu mechanicznego w rozumieniu art. 38 cytowanej ustawy jest bank lub leasingodawca, na którego przeniesiono własność pojazdu w drodze umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie, a kredytobiorca lub leasingobiorca jest kierującym pojazdem i w związku z tym w przypadku zdarzenia, gdy kredytobiorca lub leasingobiorca w kierowanym pojeździe wyrządzi szkodę bankowi, polegającą na utracie, uszkodzeniu lub zniszczeniu mienia zakład ubezpieczeń nie ponosi odpowiedzialności. Za takim zapatrywaniem przemawiać może art. 822 k.c., zgodnie z którym w sytuacji przedstawionej w pytaniu, gdy dany podmiot jest właścicielem obydwu uczestniczących w kolizji pojazdów, nie posiadałby on statusu osoby trzeciej i tym samym nie przysługiwałoby mu roszczenie o odszkodowanie. Jednak w ocenie wnioskodawcy, gdyby ustawodawca miał zamiar wyłączyć ochronę ubezpieczeniową w razie wyrządzenia szkody przez osobę, która przewłaszczyła pojazd jako zabezpieczenie kredytu w pojeździe innej osoby mającej kredyt w tym samym banku, wyraźnie wskazałaby to w dyspozycji analizowanego przepisu.

M.D.

*

III CZP 100/04

Czy zamawiającemu, w rozumieniu przepisu art. 194 ust. 1 w zw. z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177 ze zm.) przysługuje środek ochrony prawnej w postaci skargi na wyrok zespołu arbitrów przy Urzędzie Zamówień Publicznych?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 1 grudnia 2004 r., III Ca 1200/04, J. Kępa, B. Jachowicz, B. Rządzińska)

Sąd Okręgowy wskazał, że przepis art. 179 ust. 1 Prawa zamówień publicznych, stanowiąc zamknięty katalog podmiotów uprawnionych do korzystania ze środków ochrony prawnej, w tym skargi, nie wymienia zamawiającego. W związku z tym powstaje wątpliwość, czy krąg tych osób można rozszerzyć na inne podmioty. Jak dostrzegł Sąd Okręgowy, treść przepisu art. 196 ust. 2 cytowanej ustawy, który pozwala zamawiającemu w skardze lub w odpowiedzi na skargę wnosić w pewnej sytuacji o uchylenie zakazu zawarcia umowy przed ostatecznym rozstrzygnięciu protestu, zdaje się sugerować, że zamawiającemu przysługuje środek ochronny w postaci skargi, co stoi jednak w sprzeczności z unormowaniem art. 179 ust 1 i 2. Jest to bądź niekonsekwencja ustawodawcy, co przeczyłoby założeniu jego racjonalności, bądź też działanie zamierzone.

Sąd Okręgowy zwrócił również uwagę, że przyjęcie poglądu o braku uprawnienia do wniesienia skargi przez zamawiającego byłoby niezgodne z konstytucyjną zasadą prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy przez niezależny i bezstronny sąd oraz zasadą zaskarżalności orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji.

M.D.

GLOSY

prawo cywilne materialne

1. Sąd drugiej instancji mógł dokonać odmiennej oceny dowodów przeprowadzonych przez sąd pierwszej instancji bez przeprowadzani postępowania dowodowego, nie narażając się na zarzut naruszenia art. 382 i art. 235 k.p.c.

2. Utrata możliwych do uzyskania odsetek z tytułu przetrzymywania dolarów USA na terminowych rachunkach nie jest typowym, zwykłym następstwem uiszczenia kwoty pobranej z rachunku przez właściciela w celu wpłacenia jej na określony cel.

(wyrok z dnia 7 czerwca 2002 r., IV CKN 1141/00, G. Bieniek, J. Frąckowiak, J. Górowski, nie publ.)

Glosa

Jacka Jastrzębskiego, Przegląd Prawa Handlowego 2004 r., nr 12, s. 54

Glosowane orzeczenie Sądu Najwyższego dotyczy odszkodowania za utracone oprocentowanie zlikwidowanych lokat bankowych.

Komentator scharakteryzował pojęcie „utraconych korzyści”, przywołując w tym zakresie wypowiedzi doktryny i judykatury. Stwierdził, że wykazanie rozsądnego prawdopodobieństwa uzyskania korzyści upoważnia sąd do przyjęcia, że jej osiągnięcie było rzeczywiście możliwe, lecz nie nastąpiło wskutek zdarzeń wyrządzających szkodę. Stanowi wystarczający warunek do objęcia *lucrum cessans* odpowiedzialnością i nie jest zasadne wymaganie od powoda, aby wykazał, że uzyskałby korzyści, gdyby nie zdarzenie, z którym związana jest odpowiedzialność. Stwierdził, że wymaganie rozsądnego prawdopodobieństwa, z jakim wykazane musi być hipotetyczne uzyskanie korzyści, nie jest w żaden sposób powiązane z zagadnieniem normalności związku przyczynowego, o którym mowa w art. 361 § 1 k.p.c., gdyż zakres zastosowania kryterium normalności wyczerpuje się w sferze

relacji kauzalnej między zdarzeniem przypisanym sprawcy, a naruszeniem prawnie chronionych dóbr poszkodowanego. Uszczerbek wyrządzony w tych dobrach musi być adekwatnym następstwem czynu lub innego zdarzenia, z którym ustawa wiąże powstanie odpowiedzialności. Uszczerbek ten nie jest jednak szkodą majątkową i nie może być utożsamiany z *lucrum cessans* poszkodowanego. Utrata możliwego zysku stanowi skutek naruszenia praw poszkodowanego, a gdyby nie naruszenie, to mógłby on korzyści te uzyskać.

Zdaniem glosatora, nie należy jednak wymagać aby utrata realnych korzyści była normalnym następstwem zdarzenia szkodzącego czy też bezprawnego naruszenia dóbr poszkodowanego. Odpowiedzialnością objąć należy także takie utracone korzyści, które dotyczą tylko wyjątkowego, jednostkowego przypadku konkretnego poszkodowanego. Istotne jest dostateczne uprawdopodobnienie przez powoda, że w konkretnych okolicznościach faktycznych mógł uzyskać korzyści, gdyby nie naruszono jego prawnie chronionego dobra, przy czym wymaganie rozsądnego prawdopodobieństwa wynika z hipotetyczności badania, a nie zastosowania kryterium normalności. Odmienna interpretacja sformułowania art. 361 § 2 *in fine* k.p.c., jak zaznaczył, zmierzałaby do utrudnienia procesowej sytuacji poszkodowanego i ograniczała możliwości wykazania szkody.

Reasumując tę część wywodów glosator stwierdził, że dla oceny, iż utrata korzyści faktycznie nastąpiła, nie ma znaczenia, czy ich nieuzyskanie przez poszkodowanego jest normalnym następstwem naruszenia jego prawnie chronionych dóbr. W szczególności stwierdzenie, że korzyści uzyskane mogły zostać jedynie w wyjątkowych okolicznościach właściwych wyłącznie samemu poszkodowanemu nie wyklucza objęcia ich odpowiedzialnością. Zyski te podlegają kompensacji, jeżeli tylko hipotetyczne ich osiągnięcie przez dany podmiot jest na tyle prawdopodobne, że zostanie uznane za realnie możliwe.

Glosator zarzucił Sądowi Najwyższemu, że bezzasadnie posłużył się przy badaniu związku między utratą odsetek a likwidacją lokaty pojęciem następstw typowych, zwykłych, gdyż typowość tego związku jest irrelevantna dla ewentualnego objęcia *lucrum cessans* odpowiedzialnością, a możliwość osiągnięcia zysków może być wyjątkowa dla indywidualnego poszkodowanego. Utrata korzyści podlegać będzie kompensacji, jeśli tylko ich hipotetyczne uzyskanie zostanie odpowiednio wysokim prawdopodobieństwem, tj. dostatecznym dla objęcia korzyści

odpowiedzialnością. Jak wskazał, powód nie ma obowiązku wykazywania, że nie zaszłyby szczególne okoliczności, które udaremniłyby uzyskanie korzyści. Ma prawo poprzestać na stwierdzeniu, że w zwykłym powszechnie oczekiwanym toku wydarzeń przypadłby mu określony zysk. Z drugiej strony może jednak dowodzić, że zysk możliwy byłby do uzyskania jedynie wskutek wyjątkowych okoliczności, dotyczących sfery jego stosunków majątkowych.

W końcowej części opracowania glosator przedstawił problematykę związaną z naruszeniem bezpośredniości w sytuacji, w której sąd drugiej instancji dokonuje odmiennej oceny dowodów przeprowadzonych przed sądem pierwszej instancji, nie ponawiając żadnego z nich.

M.K.

*

1. Darczyńca lub jego spadkobierca nie może odwołać darowizny po śmierci obdarowanego, nawet jeżeli termin określony w art. 899 § 3 k.c. jeszcze nie upłynął.

2. Przyczyną odwołania może być rażąca niewdzięczność obdarowanego, a nie jego spadkobierców.

(wyrok z dnia 7 listopada 2002 r., II CKN 1395/00, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, M. Grzelka, OSNC 2004, nr 3, poz. 43; BSN 2003, nr 6, s. 9; NPN 2003, nr 3, s. 102; MoP 2003, nr 18, s. 839; R.Pr. 2004, nr 2, s. 113; Rej. 2004, nr 6, s. 132)

Glosa

Michała Warcińskiego, Palestra 2004, nr 11-12, s. 273

Autor krytycznie odniósł się do pierwszej tezy glosowanego wyroku. Podkreślił, że stanowisko Sądu Najwyższego odbiega od zajmowanego od wielu lat trafnego poglądu, że dopuszczalne jest odwołanie darowizny z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanego (nawet po jego śmierci), jeżeli termin przewidziany w art. 899 § 3 k.c. nie upłynął przed śmiercią obdarowanego.

Autor szeroko przedstawił argumenty zwolenników poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w glosowanym wyroku. Odnosząc się do nich krytycznie stwierdził, że

wykładnia literalna odnośnych przepisów dotyczących darowizny nie może mieć decydującego znaczenia dla kwestii dopuszczalności odwołania darowizny po śmierci obdarowanego, odwołanie ma bowiem na celu nie tylko „ukaranie” obdarowanego, ale także naprawienie stanu nieprawidłowości, jaki w odczuciu nie tylko darczyńcy, ale i społecznym miał miejsce wskutek niewdzięczności. W nauce został wyrażony dość odosobniony, ale trafny pogląd, że dopuszczalność odwołania darowizny wobec spadkobierców niewdzięcznego obdarowanego należy badać *in casu*, ze szczególnym uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. W przypadkach wyjątkowo nagannego zachowania obdarowanego, w specyficznych okolicznościach danego stanu faktycznego, powinno się uznać możliwość odwołania darowizny nawet wobec spadkobierców obdarowanego, jeżeli poczucie słuszności za tym przemawia.

Ł.P.

*

Przesłanką odpowiedzialności przewidzianej w art. 448 k.c. jest nie tylko bezprawne, ale i zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego.

(wyrok z dnia 12 grudnia 2002 r., V CKN 1581/00, J. Górowski, T. Domińczyk, H. Pietrzkowski, OSNC 2004, nr 4, poz. 53; BSN 2003, nr 4, s. 15; MoP 2003, nr 12, s. 558; R.Pr. 2004, nr 3, s. 144)

Glosa

Marka Kowalskiego, OSP 2004, nr 12, poz. 157

Autor krytycznie odniósł się do stanowiska Sądu Najwyższego. Przypomniawszy, że projekt zmian do kodeksu cywilnego przewidywał przesłankę niedbalstwa lub nieumyślności przy odpowiedzialności przewidzianej w art. 448 k.c. Fakt ostatecznego zrezygnowania z tych przesłanek świadczy o niezależności tej odpowiedzialności od winy. Artykuł 448 k.c. ze względu na brak wymienionych w nim przesłanek przyznania zadośćuczynienia należy interpretować w powiązaniu z art. 24 k.c., a ten uzależnia ochronę dóbr osobistych jedynie od bezprawności działania sprawcy.

Zdaniem glosatora, bez znaczenia pozostaje zamieszczenie art. 448 k.c. w rozdziale dotyczącym czynów niedozwolonych. Zamieszczenie regulacji dotyczącej

instytucji zadośćuczynienia wśród przepisów o czynach niedozwolonych ma jedynie ten skutek, że wyłącza możliwość odmiennego ukształtowania instytucji zadośćuczynienia w drodze umowy.

Autor zwrócił ponadto uwagę na zróżnicowanie treści art. 445 k.c. i art. 448 k.c. Jego zdaniem uzasadniony jest pogląd dopuszczający zbieg przepisów art. 445 i 448 k.c., z jednoczesnym uwzględnieniem możliwości częściowej kumulacji środków przewidzianych w tych przepisach.

Ł.P.

*

Umowa przeniesienia prawa wieczystego użytkowania gruntu zabudowanego, nie zawierająca postanowień o przeniesieniu także prawa własności budynków, jest nieważna (art. 58 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 23 stycznia 2003 r., II CKN 1155/00, H. Pietrkowski, M. Bączyk, T. Bielska-Sobkowicz, OSNC 2004, nr 4, poz. 61; BSN 2003, nr 7, s. 11; MoP 2003, nr 20, s. 942; OSP 2004, nr 5, s. 62; Wspólnota 2004, nr 12, poz. 54; R.Pr. 2004, nr 3, s. 143; Rej. 2004, nr 5, s. 170)

Glosa

Macieja Gutowskiego, Przegląd Sądowy 2004, nr 11-12, s. 152

Autor zaaprobował stwierdzenie Sądu Najwyższego, że prawo własności budynków wzniesionych na gruncie będącym przedmiotem wieczystego użytkowania ma charakter związany w stosunku do prawa użytkowania wieczystego gruntu. Nie zgodził się natomiast ze stanowiskiem, że umowa przeniesienia użytkowania wieczystego gruntu, która nie zawiera postanowienia o przeniesieniu własności budynku, jest nieważna. Podniósł, że stanowisko takie prowadzić może do poważnego zagrożenia pewności obrotu użytkowaniem wieczystym, a ponadto nie wydaje się zgodne z intencją ustawodawcy i istotą prawa związanego.

Zwrócił uwagę, że zaproponowany przez Sąd Najwyższy sposób rozumienia art. 235 k.c. w związku z art. 237 k.c. wpływa negatywnie na pewność obrotu, ponieważ o ważności czynności prawnej decydowałby np. sposób wzniesienia

budynku. Stwierdził, że jeżeli sprzedaż dotyczyłaby użytkowanego wieczyste gruntu, na którym wzniesiono budynek wbrew postanowieniom umowy o oddaniu gruntu w użytkowanie wieczyste, to umowa sprzedaży będzie ważna. Z kolei w sytuacji, w której na tej samej nieruchomości budynek wzniesiono zgodnie z postanowieniem umowy, to czynność byłaby nieważna.

Zdaniem glosatora, trafniejsza wydaje się wykładnia art. 235 § 2 k.c. w związku z art. 237 k.c., zgodnie z którą czynność prawna przenosząca prawo użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej przeniesie z mocy prawa własność budynków na tym gruncie wzniesionych, niezależnie od tego, czy nieruchomości te będą w akcie notarialnym opisane. Przeniesienie własności budynków następuje bowiem z mocy prawa, jako prawa związanego z prawem użytkowania wieczystego gruntu.

E.S.

*

W sprawie naprawienia szkody wyrządzonej przecięciem korzeni przechodzących na sąsiednią działkę, w następstwie czego doszło do uschnięcia drzew, brak jest podstaw do przyznania odszkodowania, ponieważ wyrządzający szkodę działa w granicach przyznanego mu prawa własności nieruchomości.

(wyrok z dnia 6 lutego 2003 r., IV CKN 1731/00, T. Domińczyk, A. Górski, I. Koper, IC 2003, nr 11, s. 46)

Glosa

Anny Kalina-Dzwonkowskiej, Monitor Prawniczy 2004, nr 21, s. 997

Autorka co do zasady podzieliła pogląd wyrażony w tezie glosowanego orzeczenia. Zwróciła uwagę, że przepis art. 150 k.c., w myśl którego właściciel może obciąć gałęzie i korzenie przechodzące na jego grunt z gruntu sąsiedniego, jest wyrazem bezwzględnej respektowania własności i nie pozostawia wątpliwości, że następstwa obcięcia korzeni, np. obumarcie drzewa, nie obciążają właściciela, który wykonywał swoje prawo podmiotowe. Glosatorka podkreśliła, że inna sytuacja mogłaby być tylko wówczas, gdyby przenikanie korzeni na grunt sąsiedni w niczym

nie uszczuplało prawa właściciela tego gruntu, a ich obciążenie stanowiłoby nadużycie prawa. Przytoczyła § 910 niemieckiego kodeksu cywilnego, według którego właściciel nie może obciąć gałęzi ani cudzych drzew, jeżeli te nie przeszkadzają mu w korzystaniu z nieruchomości. Trzeba bowiem mieć na względzie, że obcięcie korzeni ma z reguły ujemny wpływ na żywotność drzewa i może stać się przyczyną jego zniszczenia.

Zdaniem autorki, nienawiązanie przez Sąd Najwyższy w motywach glosowanego orzeczenia do klauzul generalnych budzi wątpliwości, ocena działań pozwanego w świetle art. 5 k.c. mogłaby bowiem doprowadzić do uwzględnienia zarzutu nadużycia prawa podmiotowego, podobnie jak w sprawie dotyczącej żądania uiszczenia opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste należnej po przekształceniu tego prawa w prawo własności, w której Sąd Najwyższy uznał, że żądanie takie w okolicznościach konkretnej sprawy może być uznane za sprzeczne z art. 5 k.c. (por. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 15 lutego 2002 r., V CA 2/02, OSNC 2003, nr 1, poz. 12).

Analizując unormowania prawa administracyjnego z zakresu prawa sąsiedzkiego, glosatorka doszła do wniosku, że nie ma regulacji określających odległości od granic działki, w jakich powinny być sadzone drzewa i inne rośliny. Sąd Najwyższy poruszając tę kwestię, odniósł się do przepisów ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia. Jednakże, w ocenie autorki, biorąc pod uwagę przedmiotowy i podmiotowy zakres tej ustawy, jej przepisy nawet w drodze analogii nie mogą być stosowane w omawianej sytuacji. Należy jednak zwrócić uwagę na przepis art. 82 ust. 1 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody nakazujący prowadzenie wszelkich prac ziemnych lub prac prowadzonych z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych w obrębie bryły korzeniowej drzew lub krzewów na terenach zieleni lub zadrzewieniach w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom.

W konkluzji autorka zgłosiła postulat *de lege ferenda* wprowadzenia rozwiązań eliminujących niespójności w poszczególnych gałęziach prawa regulujących problematykę stosunków sąsiedzkich.

D.O.

Z powództwem o uznanie spadkobiercy za niegodnego (art. 929 k.c.) może wystąpić osoba należąca do kręgu spadkobierców ustawowych, nawet jeżeli nie dziedziczyłaby.

(wyrok z dnia 11 marca 2003 r., V CKN 1871/00, M. Sychowicz, M. Kocon, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2004, nr 5, poz. 85; BSN 2003, nr 8, s. 9; MoP 2003, nr 22, s. 1035; NPN 2003, nr 4, s. 61; R.Pr. 2004, nr 6, s. 136)

Glosa

Michała Niedośpiała, Państwo i Prawo 2004 r., nr 12, s. 119

Glosowane orzeczenie dotyczy problematyki kręgu osób uprawnionych do wytoczenia powództwa o uznanie za niegodnego, a w szczególności, czy interes prawny w wytoczeniu takiego powództwa ma rodzeństwo spadkodawcy w odniesieniu do brata spadkodawczyni dziedziczącego na podstawie testamentu, jeżeli żyją zstępni (dzieci) spadkodawczyni.

W pierwszej części opracowania komentator omówił charakter prawny żądania uznania spadkobiercy za niegodnego, dzieląc pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy, zgodnie z którym nie jest to prawo podmiotowe materialne, lecz tylko tzw. roszczenie procesowe (*actio*, uprawnienie do wniesienia pozwu).

W dalszej części przedstawiona została problematyka związana z legitymacją materialnoprawną do żądania uznania spadkobiercy za niegodnego. Komentator zaprezentował możliwe rozwiązania teoretyczne w tym zakresie, poczynając od stanowiska najwęższego, zgodnie z którym na niegodność może powołać się tylko osoba, która wskutek wyłączenia niegodnego sama bezpośrednio byłaby powołana do dziedziczenia, albo byłaby zwolniona od zapisu lub polecenia nałożonego na nią w testamencie, tj. osoba, która ma bezpośredni interes prawny majątkowy w uznaniu za niegodnego; przez stanowisko pośrednie, zgodnie z którym żądanie uznania za niegodnego mogą zgłosić spadkobiercy należący do kręgu spadkobierców ustawowych i to zarówno przy dziedziczeniu ustawowym, jak i testamentowym i kończąc na stanowisku najszerszym zgodnie z którym żądania uznania za niegodnego może żądać każda osoba, która ma interes majątkowy lub niemajątkowy

(prawny lub moralny). Komentator – za Sądem Najwyższym – opowiedział się za ostatnim z zaprezentowanych stanowisk.

W końcowej części glosy komentator scharakteryzował pojęcie „interesu” zawarte w przepisie art. 929 k.c. Zgodził się z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w glosowanym orzeczeniu, że nie chodzi tu o interes prawny.

Reasumując, glosator zaaprobował orzeczenie Sądu Najwyższego.

M.K.

*

Po zniesieniu współwłasności nieruchomości przez umowny podział fizyczny hipoteka na udziale współwłaściciela obciąża nowo powstałe nieruchomości w części odpowiadającej pierwotnie obciążonemu udziałowi.

(uchwała z dnia 20 marca 2003 r., III CZP 1/03, A. Górski, M. Bącznyk, K. Zawada, OSNC 2004, nr 1, poz. 3; BSN 2003, nr 3, s. 11; MoP 2003, nr 8, s. 338; MoP 2003, nr 23, s. 1088; Pr.Bank. 2004, nr 2, s. 13; Prok.i Pr. 2003, nr 10, s. 31; Rej. 2004, nr 1, s. 145; R.Pr. 2004, nr 2, s. 111)

Glosa

Adama Bieranowskiego, Rejent 2004, nr 11, s. 138

Autor przedstawił zmienne stanowisko judykatury dotyczące charakteru hipoteki powstałej w razie zniesienia współwłasności nieruchomości w drodze podziału fizycznego nieruchomości, jeżeli hipoteką obciążony był dotąd tylko udział we współwłasności. Zaaprobował opowiedzenie się w glosowanym orzeczeniu za kierunkiem interpretacyjnym wytyczonym przez uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 1969 r., w której wyjaśniono, że w razie zniesienia współwłasności przez podział fizyczny nieruchomości hipoteka, ciążąca dotychczas na udziale współwłaściciela, ciąży w dalszym ciągu na nowo powstałych nieruchomościach w takiej części, w jakiej była obciążona nieruchomość podzielona.

Glosator za trafne uznał odrzucenie w glosowanej uchwale takiej wykładni art. 76 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, która eksponuje, że w przepisie tym wspomina się jedynie o hipotece obciążającej nieruchomość, a nie udział

właściciela (pogląd taki został wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 1997 r.).

Glosator przypomniał także zagadnienia natury ogólnej, a mianowicie przedmiotu hipoteki. W konkluzji przyjął, że zniesienie współwłasności w drodze podziału fizycznego nieruchomości skutkuje z reguły powstaniem hipoteki łącznej na ułamkowych częściach każdej z nieruchomości w takiej wysokości, w jakiej ciążyła poprzednio na udziale we współwłasności. Jego zdaniem, inne rozwiązanie, odwołujące się do kryterium stosunku wartości obciążonego pierwotnie udziału we współwłasności do wartości uzyskanej przez współwłaściciela nieruchomości, stwarza zbyt wiele trudności praktycznych i dlatego nie może być przyjęte.

Wcześniej głosę do uchwały opracował Z. Woźniak (Pal. 2004, nr 9-10, s. 240). Uchwałę tę omówił także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2003, nr 5-6, s. 256).

E.S.

*

W trybie art. 8 Prawa energetycznego nie można dochodzić nakazania zmiany umowy, nawet wtedy, kiedy odbiorcy energii elektrycznej zostały narzucone uciążliwe warunki umowy wskutek stosowania praktyki monopolistycznej. Właściwym i jedynie uprawnionym organem do rozpoznania tego rodzaju zarzutu jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

(wyrok z dnia 12 września 2003 r., I CKN 504/01, M. Kocon, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski, niepubl.)

Glosa

Emilii Kulińskiej, Glosa 2004, nr 12, s. 37

Autorka stwierdziła, że omawiany wyrok Sądu Najwyższego podejmuje dwie ważne kwestie. Po pierwsze, problem wszczynania i prowadzenia postępowania wyłącznie w sprawie jednostkowego konsumenta. O wydaniu orzeczenia w sprawie stosowania praktyk ograniczających konkurencję nie może przesądzać liczba konsumentów, co do których taka praktyka była stosowana. Przypomniała, że celem

ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest m.in. zapewnienie ochrony konsumentów. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, określenie „konsumentów” nie oznacza braku możliwości prowadzenia postępowania antymonopolowego w sytuacji, w której narażone są interesy pojedynczego konsumenta.

Sąd Najwyższy stwierdził w uzasadnieniu omawianego wyroku, że nie ma powodu, by prowadzić postępowanie w przypadku, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a odmawiać wszczęcia postępowania, gdy sprawa dotyczy wyłącznie jednego konsumenta. Nawet orzeczenie w sprawie dotyczącej pojedynczego konsumenta może służyć ochronie interesów nieograniczonej liczby kolejnych konsumentów.

Po drugie, przepisy Prawa energetycznego nie zapewniają odbiorcom energii elektrycznej tak szerokiej i pełnej ochrony, jak czyni to ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki nie ma jurysdykcji w sprawach umów już zawartych przez strony. Właściwym i jedynie uprawnionym organem do rozpoznania zarzutu stosowania praktyki, polegającej na narzucaniu przez przedsiębiorcę energetycznego uciążliwych warunków umowy, jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Glosatorka przedstawiła także orzecznictwo Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (wcześniej Sądu Antymonopolowego) dotyczące kompetencji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki i Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Nie zgodziła się z poglądem zaprezentowanym w wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 21 stycznia 2004 r., który zakłada, że istnieje przesłanka negatywna co do stwierdzenia przez prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów stosowania praktyk antykonkurencyjnych w sytuacji, w której *de iure* istnieje możliwość rozstrzygnięcia sprawy braku konsensu stron przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki.

W konsekwencji opowiedziała się za stanowiskiem wyrażonym w glosowanym orzeczeniu.

E.S.

1. Niezamieszczenie w dowodzie rejestracyjnym pojazdu mechanicznego adnotacji o ustanowieniu na tym pojeździe zastawu rejestrowego, nie ma znaczenia dla oceny skuteczności zastawu.

2. Zbycie rzeczy obciążonej zastawem rejestrowym powoduje wygaśnięcie tego zastawu tylko wtedy, gdy rzecz ta zalicza się do rzeczy, których zbywanie stanowi przedmiot działalności gospodarczej zastawcy.

(wyrok z dnia 1 października 2003 r., II CK 53/02, H. Ciepła, M. Kocon, G. Misiurek, OSNC 2004, nr 11, poz. 192; BSN 2004, nr 3, s. 6; MoP 2004 r. Nr 11, s. 515; Pr.Spółek 2004, nr 6, s. 58; Rej. 2004, nr 10, s. 174; R.Pr. 2004, nr 6, s. 130)

Glosa

Jana Mojaka, Jacka Widło, Monitor Prawniczy 2004, nr 23, s. 1097

Autorzy podzielili stanowisko Sądu Najwyższego, które znalazło wyraz w tezie glosowanego orzeczenia. Podkreślili, że zbycie przez zastawcę rzeczy obciążonej zastawem rejestrowym, wbrew zastrzeżeniu umownemu, upoważnia zastawnika – zgodnie z art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów – do żądania natychmiastowego zaspokojenia zabezpieczonej wierzytelności, które może być również skierowane do nabywcy tej rzeczy. Nie może on skutecznie zasłaniać się niewiedzą o obciążeniu nabytego pojazdu zastawem rejestrowym, gdyż przy zachowaniu należytej staranności okoliczność tę na podstawie wpisu w rejestrze zastawów mógł bez trudu ustalić.

Glosatorzy przychyliłi się do poglądu Sądu Najwyższego, że adnotacja w dowodzie rejestracyjnym o ustanowionym zastawie ma jedynie charakter informacyjny i nie należy do przesłanek powstania zastawu rejestrowego. Jest to czynność następcza w stosunku do wcześniej ustanowionego zabezpieczenia. Taki wniosek można wyprowadzić z wykładni językowej art. 12 powołanej ustawy, według którego do dokonania adnotacji w dowodzie rejestracyjnym dochodzi na podstawie ustanowionego zastawu. Ponadto wykładnia celowościowa tego przepisu wskazuje, że trudno traktować wpis tej adnotacji jako przesłankę ustanowienia zastawu rejestrowego, gdyż do czasu jej ujawnienia w dowodzie rejestracyjnym nie byłoby wiadome, czy zastaw powstanie czy też nie, a sam wpis zastawu w sądowym rejestrze zastawów nie byłby rozstrzygający. Zgłoszenie wniosku o dokonanie

adnotacji w dowodzie rejestracyjnym leży wyłącznie w gestii właściciela pojazdu. Od jego dobrej woli zależałoby więc, czy w ogóle wzmianka ta zostanie ujawniona, a w konsekwencji, czy zastaw rejestrowy zostałby ustanowiony. Przytoczone argumenty, zdaniem glosatorów, przemawiają za informacyjnym charakterem wpisu adnotacji w dowodzie rejestracyjnym pojazdu o obciążeniu zastawem rejestrowym.

Analizując regulację z art. 13 ust. 2 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, glosatorzy podkreślili, że wygaśnięcie zastawu w razie zbycia rzeczy należącej do na rzeczy zwykle zbywanych w zakresie działalności gospodarczej zastawcy stanowi wyjątek od zasady „kroczenia zastawu za zbyta rzeczą”. W konsekwencji, nabywca nie jest odpowiedzialny rzeczowo wobec zastawnika, chyba że nabył rzecz w celu pokrzywdzenia tego ostatniego. Przepis ten, zdaniem autorów glosy, odnosi się wyłącznie do przedsiębiorców i nie dotyczy rzeczy, które nie są zbywane w normalnym toku ich działalności. Znajduje zastosowanie w przypadku obciążonych zastawem rejestrowym surowcach, półfabrykatakach, zbiorach rzeczy o zmiennych składzie.

D.O.

*

Data pewną umowy o przeniesienie prawa z rejestracji znaku towarowego jest data złożenia pisemnego oświadczenia woli stron potwierdzona przez notariusza (art. 15 ust. 2 ustawy o znakach towarowych w związku z art. 96 pkt 3 i art. 99 § 1 Prawa o notariacie).

(wyrok z dnia 19 listopada 2003 r., V CK 455/02, M. Wysocka, M. Grzelka, G. Misiurek, IC 2004, nr 7-8, s. 38)

Glosa

Karoliny Kocemby, Rejent 2004, nr 10, s. 134

Glosatorka w pełni zaaprobowała omawiane orzeczenie. Jej zdaniem, glosowany wyrok zasługuje na uwagę co najmniej z dwóch powodów. Po pierwsze, stanowi głos w dyskusji na temat znaczenia sformułowanego w art. 81 k.c. pojęcia

daty pewnej, i po drugie, dotyka kwestii elementów konstytutywnych czynności prawnej i jej istoty.

Autorka odniosła się do przeprowadzonego przez Sąd Najwyższy rozróżnienia pomiędzy znaczeniem pojęcia daty pewnej wskazanym w art. 81 § 1 k.c. oraz w art. 81 § 2 i 3 k.c. Zgodziła się z rozważaniami zawartymi w uzasadnieniu orzeczenia, że data pewna określona w art. 81 § 1 k.c. wprowadza pewność co do daty dokonania czynności prawnej, czyli rozstrzyga o tym, że czynność prawna została dokonana w dniu wskazanym w dokumencie, natomiast data pewna przewidziana w art. 81 § 2 i 3 k.c. wprowadza pewność co do tego, że w dacie sporządzenia dokumentu urzędowego lub w dacie dokonania wzmianki, określona czynność prawna już była dokonana. Tego rodzaju data nie rozstrzyga o momencie dokonania czynności prawnej.

Za trafne uznała także autorka – kontrowersyjne, jej zdaniem – stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym na kanwie rozważań dotyczących zachowania formy pisemnej z datą pewną, zastrzeżonej pod rygorem *ad solemnitatem*, wypowiada się za zrównaniem czynności prawnych nieistniejących z czynnościami prawnymi bezwzględnie nieważnymi. Tym samym opowiedziała się za uznaniem za elementy konstytutywne czynności prawnej wszystkich tych elementów, które pod rygorem nieważności powinny wystąpić w procesie formowania czynności prawnej.

W konkluzji, glosatorka wskazała, że do identycznych wniosków w zakresie charakteru i znaczenia zastrzeżenia pod rygorem nieważności formy pisemnej z datą pewną można dojść bez konieczności uznania tego wymogu za element konstytutywny czynności prawnej i tym samym zrównywania czynności prawnych nieistniejących i bezwzględnie nieważnych. Nie będąc elementem konstytutywnym czynności prawnej, forma pisemna z datą pewną zawsze będzie elementem, którego niedochowanie w procesie dokonywania czynności prawnej pociągnie za sobą bezwzględną nieważność czynności prawnej. Czynność taka, nawet jeżeli uzna się ją za czynność prawną, nie może z natury rzeczy być sanowana (konwalidowana) przez jakiegokolwiek zdarzenie późniejsze. Jeżeli w ogóle dopuszcza się możliwość konwalidacji czynności prawnej bezwzględnie nieważnej, to tylko wówczas, gdy wyraźny przepis taką możliwość przewiduje. Autorka zauważyła, że w niniejszej sprawie trudno przyjąć, iż przepisem takim jest art. 81 § 2 i 3 k.c. W ocenie glosatorki, także na gruncie klasycznego rozumienia pojęcia bezwzględnie nieważnej czynności

prawnej rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego należy uznać za trafne.

Autorka wskazała także na praktyczne skutki omawianego wyroku. Dla obrotu oznacza on, że dochowanie formy pisemnej z datą pewną, zastrzeżonej pod rygorem nieważności, jest możliwe tylko w drodze złożenia przez strony oświadczeń woli na piśmie, zamieszenia w tym piśmie daty jego sporządzenia, po czym urzędowego poświadczenia przez notariusza daty sporządzenia tego pisma. Notariusz w trybie art. 96 pkt 3 w zw. z art. 99 prawa o notariacie poświadcza jednak datę okazania dokumentu, a nie datę jego sporządzenia, zatem niezbędne jest, aby okazanie dokumentu nastąpiło w dniu, w którym został on sporządzony. W przeciwnym razie można narazić się na zarzut, że późniejsze okazanie dokumentu notariuszowi będzie mogło być uznane za niewystarczające do przyjęcia, że forma pisemna z datą pewną została dochowana.

E.S.

*

Art. 298 k.h. stwarza *ex lege* w sposób odrębny i szczególny odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, także za zobowiązania o charakterze publicznoprawnym i jest wyjątkiem od zasady, że za zobowiązania osoby prawnej - spółki kapitałowej – odpowiada ta spółka, obciąża on bowiem tą odpowiedzialnością osoby trzecie – członków zarządu.

(wyrok z dnia 18 marca 2004 r., III CK 351/02, J. Górowski, I. Gromska-Szuster, T. Żyznowski, nie publ.)

Glosa

Adama Karolaka, Prawo Gospodarcze 2004, nr 12, s.27

Głosowana uchwała dotyczy problematyki odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o. w sytuacji, gdy bezskuteczna jest egzekucja tych zobowiązań od samej spółki.

W ocenie glosatora stanowisko Sadu Najwyższego zawarte w tezie glosowanego wyroku jest błędne, a samo orzeczenie wydane *contra legem*.

W pierwszej części opracowania komentator omówił charakter i funkcję przedmiotową odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o. na podstawie art. 298 k.h. (obecnie art. 299 k.s.h.). Jego zdaniem, nie jest możliwe na gruncie odpowiedzialności uregulowanej w art. 299 k.s.h. postawienie znaku równości między charakterem prywatno- i publicznoprawnym zobowiązań spółki, za które odpowiedzialność mieliby ponosić członkowie jej zarządu. W jego ocenie, za odrzuceniem poglądu przyjętego przez Sąd Najwyższy przemawia przede wszystkim to, że 299 k.s.h. nie jest jedyną podstawą odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o., a w przepisach prawa przewidziane zostały dalsze wyjątki w tym zakresie w odniesieniu do określonych zobowiązań spółki. Autor glosy wskazał tu na przepisy prawa podatkowego; uregulowane w nich zasady odpowiedzialności innych podmiotów niż dłużnik pierwotny wykluczają odpowiedzialność na podstawie przepisów prawa prywatnego. Przepis art. 299 k.s.h., zdaniem glosatora, nie może mieć zastosowania do zobowiązań podatkowych spółki z o.o., gdyż w tej materii przepisem szczególnym do przepisów kodeksu spółek handlowych jest art. 116 Ordynacji podatkowej.

Wyłączenie możliwości dochodzenia od członków zarządu spółki z o.o. odpowiedzialności za zobowiązania tej spółki, jak wskazał, dotyczy także innych zobowiązań, do których stosuje się przepisy Ordynacji podatkowej na podstawie art. 2 tej ustawy, tj. do zobowiązań spółki zo.o. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz ubezpieczenia zdrowotne, do których na podstawie art. 31 i art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stosuje się wybrane przepisy Ordynacji podatkowej, a w tym i art. 116, stanowiący podstawę odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o.

Reasumując tę część wywodów, komentator stwierdził, że podstawę odpowiedzialności członków spółek kapitałowych za powyższe zobowiązania publicznoprawne mogą stanowić wyłącznie przepisy Ordynacji podatkowej i nie jest dopuszczalne orzekanie o tej odpowiedzialności w drodze sądowej na podstawie przepisu art. 299 k.s.h. Ochrona wierzyciela z tytułu należności publicznoprawnych może być dokonywana wyłącznie na podstawie przepisów prawa publicznego, a nie prawa prywatnego.

W dalszej części autor glosy wskazał, że za zaprezentowanym przez niego stanowiskiem, oprócz zasady autonomii źródeł prawa podatkowego, przemawia również okoliczność, że żądanie Skarbu Państwa (Urzędu Skarbowego) pokrycia zaległości podatkowych lub innych zaległości publicznoprawnych przez członków zarządu spółki z o.o. nie traci charakteru sprawy podatkowej i nie jest sprawą cywilną. Według kryterium materialnoprawnego, sprawami cywilnymi są sprawy w których ochrona cywilnoprawna jest udzielona ze względu na prawa i obowiązki podmiotów stosunków prawnych (cywilnych) o charakterze równorzędnym i najczęściej ekwiwalentnym. Jeżeli natomiast u podstaw sprawy leży określony stosunek administracyjnoprawny, to sprawa nie ma charakteru sprawy cywilnej, a spór o istnienie lub nieistnienie zobowiązania podatkowego i obowiązku podatkowego oraz innych obowiązków publicznoprawnych nie jest sporem cywilnoprawnym.

Artykuł 299 k.s.h., jak wskazał komentator, stanowi podstawę odpowiedzialności w układzie dwóch równorzędnych podmiotów, a spór o istnienie obowiązku publicznoprawnego nie jest sporem należącym do właściwości sądów powszechnych, lecz organów władzy, czego dalszą konsekwencją jest to, że nie jest dopuszczalna droga sądowa w sprawie dochodzenia należności podatkowej lub innej należności publicznoprawnej od członków zarządu spółki z o.o. na podstawie art. 299 k.s.h. Zdaniem glosatora, nie ma jakichkolwiek podstaw prawnych do orzekania na podstawie ww. przepisu przez sądy powszechne o odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o. za zobowiązania publicznoprawne tej spółki. W szczególności glosator podkreślił, że podstaw takich nie można doszukiwać się w generalnym sformułowaniu art. 299 k.s.h., który nie dywersyfikuje zobowiązań spółki, za które odpowiedzialność ponoszą całkowicie członkowie jej zarządu ani w tożsamości funkcji i celów, jakim służy odpowiedzialność członków zarządu za zarówno prywatno- jak i publicznoprawne zobowiązania spółki.

M.K.

*

Osoba, za którą ubezpieczający ponosi odpowiedzialność w rozumieniu art. 827 § 1 k.c., to taka, której wina umyślna w wyrządzeniu szkody w mieniu ubezpieczającego może być traktowana jako własna wina kwalifikowana

samego ubezpieczającego, za którego osoba ta działała nawet w następstwie faktycznego delegowania na nią obowiązków ubezpieczającego wynikających z umowy ubezpieczenia.

(wyrok z dnia 22 kwietnia 2004 r., II CK 144/03, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski, M. Sychowicz, OSP 2004, nr 12, poz. 159; Wspólnota 2004, nr 10, s. 55)

Glosa

Andrzeja S. Szlęzaka, OSP 2004, nr 12, poz. 159

Autor podkreślił, że z treści art. 827 § 1 k.c. nie wynika jasno jakie osoby są „osobami, za które ubezpieczający ponosi odpowiedzialność”. Przepis ten nie wskazuje również kryteriów, dzięki którym można byłoby takie osoby zindywidualizować. W doktrynie przeważał przez długi okres pogląd, że tymi osobami są osoby, za które ubezpieczający ponosi odpowiedzialność w sferze stosunków deliktowych (art. 427, 429, 430 k.c.). W najnowszej literaturze za takie osoby uważa się osoby, „którym ubezpieczający w ten sposób delegował swoje obowiązki z umowy ubezpieczenia, iż można przyjąć, że działały za niego albo też osoby, które zostały wyraźnie wymienione w umowie ubezpieczenia lub w ogólnych warunkach ubezpieczeń”.

Autor krytycznie odniósł się do poglądu Sądu Najwyższego, że osoba, o której mowa w art. 827 k.c., to osoba działająca za ubezpieczającego „nawet w następstwie faktycznego delegowania na nią obowiązków ubezpieczającego wynikających z umowy ubezpieczenia”. Literalne odczytanie tego poglądu oznaczałoby, że wszyscy pracownicy byłiby osobami, za które ubezpieczający odpowiada, gdyż każdy z nich ma dostęp do mienia pracodawcy oraz od każdego z nich można oczekiwać konkretnych zachowań w odniesieniu do mienia.

Ł.P.

prawo cywilne procesowe

W razie unieważnienia przetargu przez wojewodę sąd jest uprawniony do badania, w procesie o zobowiązanie do zawarcia umowy, zgodności z prawem ogłoszenia, organizacji i przeprowadzenia przetargu na zbycie nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność gminy.

(uchwała z dnia 13 lutego 2003 r., III CZP 95/02, Z. Strus, J. Frąckowiak, Z. Kwaśniewski, OSNC 2003, nr 11, poz. 146; BSN 2003, nr 2, s. 7; MoP 2003, nr 5, s. 194; MoP 2003, nr 7, s. 293; MoP 2003, nr 14, s. 651; Prok.i Pr. 2003, nr 7-8, s. 34; Wok 2003, nr 7-8, s. 1; Wspólnota 2003, nr 26, s. 52 ; R.Pr. 2004, nr 1, s. 148; Rej. 2004, nr 1, s. 128)

Glosa

Ryszarda Szostaka, OSP 2004, nr 12, poz. 156

Zdaniem autora, zarówno przetarg ustny, jak i pisemny jest w całości procedurą o charakterze cywilnoprawnym. Ze względu na publiczne znaczenie tej instytucji występują w nim także elementy administracyjnoprawne, wpływające na ograniczenie swobody stron uczestniczących w przetargu. Należy do nich konieczność złożenia wadium, obowiązek odrzucenia oferty sprzecznej z warunkami przetargu oraz unieważnienie przetargu prowadzonego z naruszeniem prawa. Stąd ma rację Sąd Najwyższy twierdząc, że uznaniowe unieważnienie przetargu narusza zasadę równorzędności stron uczestniczących w przetargu.

Przetarg jest uporządkowanym ciągiem zdarzeń (czynności), za których należyty przebieg odpowiada organizator. Zmierza on do indywidualizacji w trybie postępowania eliminacyjnego drugiej strony umowy i wyłonienie najkorzystniejszej oferty. Podstawę prawną zawartej w taki sposób umowy stanowi wielostronne porozumienie przetargowe, generujące stosownie do celów przetargu związanie sygnatariuszy i umożliwiające wzajemną ochronę ich interesów. Podstawowym celem porozumienia przetargowego pozostaje ochrona uzasadnionego zaufania uczestnika

wywołanego ogłoszeniem i uruchomieniem procedury zmierzającej do zawarcia umowy. Do nawiązania porozumienia przetargowego dochodzi w wyniku adhezyjnej akceptacji warunków przetargu przez przystępujących do postępowania oferentów. Złożenia oferty lub wniosku o dopuszczenie do aukcji wywiera dwojakie skutki prawne. Pierwszy o znaczeniu wstępnym wynika z akceptującego warunki przetargu oświadczenia woli, a drugi z oświadczenia będącego stanowczą propozycją zawarcia umowy. Dlatego według nowego art. 70¹ § 4 k.c. organizator od chwili udostępnienia warunków, a oferent od chwili złożenia oferty zgodnie z ogłoszeniem przetargowym są obowiązani postępować zgodnie z postanowieniem ogłoszenia, a także warunków przetargu.

Ze względu na to, że organizator przetargu jest nie zawsze dostatecznie zorientowany o nieuczciwych praktykach konkurentów albo sam dopuszcza się uchybień w kierowaniu przetargiem istotne znaczenie ma instytucja protestu. W przypadku przetargu na zbycie nieruchomości państwowej funkcję protestu pełni skarga do właściwego wojewody. Brak wyraźnego wyłączenia drogi sądowej oraz dostrzegalne funkcje reklamacyjne postępowania unormowanego przepisami właściwego rozporządzenia regulującego taki przetarg skłania do poglądu, że rozstrzygnięcie skargi przez wojewodę odbywa się w drodze cywilnoprawnego oświadczenia woli. Wpadkowe postępowanie przed wojewodą można traktować w kategoriach obligatoryjnego postępowania reklamacyjnego wyprzedzającego właściwy proces sądowy. Wskazuje na to przede wszystkim możliwość nakazania powtórzenia czynności przetargowych, którą trzeba rozumieć jako konieczność naprawienia wady procedury. Powtórzenie zakwestionowanej czynności przetargowej, a tym bardziej unieważnienie całego postępowania przetargowego dokonać można tylko w drodze cywilnoprawnego oświadczenia woli. Stąd też słuszny jest pogląd Sądu Najwyższego, że w razie unieważnienia przetargu przez wojewodę, sąd powszechny uprawniony jest do badania w ewentualnym procesie o zobowiązanie do zawarcia umowy zgodności z prawem oświadczenia.

Autor zauważył, że o wiele więcej trudności interpretacyjnych nastęrcza problem unieważnienia przetargu na zbycie nieruchomości państwowej przez wojewodę po wyborze najkorzystniejszej oferty.

Po pierwsze, unieważnić postępowania może też sam organ prowadzący zanim jeszcze dojdzie do wystąpienia ze skargą przez niezadowolonego oferenta. W

szczegółności, gdy w takim przetargu ujawnią się przeszkody uniemożliwiające osiągnięcie celu przetargu, których nie da się usunąć w trybie zwykłego skorygowania czynności. Przy tego rodzaju przetargu odpada całkowicie dopuszczalność jego unieważnienia w innych okolicznościach niż z przyczyn powodujących niemożność świadczenia w rozumieniu art. 475 § 1 k.c. co do ewentualnej realizacji stosunku przetargowego lub z innych przyczyn z góry zastrzeżonych zgodnie z prawem w warunkach przetargu. To samo dotyczy podstaw unieważnienia postępowania przez wojewodę, z tym że ma ono sens dopiero wtedy, gdy bezzasadnie organ prowadzący przetarg dokona wyboru oferty najkorzystniejszej lub udzielił takiej ofercie aukcyjnego przybicia, zamiast z uwagi na powyższe nadzwyczajne okoliczności unieważnić przetarg. Jeśli zaś wojewoda dostrzeże inne usuwalne nieprawidłowości, powinien nakazać poprawienie wadliwego elementu procedury, natomiast gdyby wojewoda bezzasadnie obalił wyniki przetargu, sąd powszechny w procesie o zwarcie umowy finalnej może uznać ten akt za bezskuteczny.

Po drugie, spośród okoliczności wyczerpujących stan niemożności świadczenia najczęściej w praktyce zdarza się brak wystarczającej liczby ofert lub nieodwracalna wada postępowania uniemożliwiająca zawarcie ważnej umowy finalnej (np. przekupienie członków komisji przetargowej). Incydentalnie zdarzyć się może, że prowadzenie postępowania i zawarcie umowy nie leży w normatywnie ustalonym interesie publicznym, czego nie można było wcześniej przewidzieć. Przetarg staje się bezprzedmiotowy. W następstwie niemożności świadczenia stosunek przetargowy wygasa. Natomiast w razie unieważnienia przetargu (zamknięcia bez wyboru którejkolwiek oferty) z innych przyczyn, uprzednio zastrzeżonych w warunkach przetargu, dochodzi w istocie do rozwiązania stosunku przetargowego, wskutek odstąpienia od porozumienia.

Po trzecie, wygaśnięcie porozumienia (stosunku przetargowego) nie załatwia problemu wykonanych na jego podstawie czynności prawnopretargowych. Nie wygasają one automatycznie, gdyż mają niezależny byt prawny. Przepisy normujące przetargi obligatoryjne stwarzają do tego zazwyczaj odrębną podstawę prawną w ramach pozasądowego tzw. unieważnienia postępowania.

Po czwarte, w razie unieważnienia przetargu pisemnego otwarta pozostaje kwestia skuteczności złożonych ofert, a przy aukcji – ostatniej oferty. Trudno byłoby podzielić zapatrywanie, że rozstrzygnięcie organizatora ubezskutecznia również

cudze oświadczenia woli. W tym zakresie operować należy konstrukcją odrzucenia oferty (art. 68 k.c.), która pociąga jej wygaśnięcie.

Ł.P.

*

W procesie rozwodowym w zakresie wykazania winy w rozkładzie pożycia małżeńskiego służyć może także nagranie magnetofonowe rozmów prowadzonych przez strony, nawet jeżeli tych nagrań dokonano bez wiedzy jednej z nich i w okresie trwania małżonków w faktycznej separacji.

(wyrok z dnia 25 kwietnia 2003 r., IV CKN 94/01, J. Frąckowiak, M. Bączyk, M. Sychowicz, IC 2004, nr 3, s. 45)

Glosa

Agnieszki Laskowskiej, Przegląd Sądowy 2004, nr 11-12, s. 156

Autorka zauważyła, że glosowane orzeczenie otwiera przed stronami nowe możliwości zdobywania dowodów w zakresie wykazywania winy rozkładu pożycia małżeńskiego. Zwróciła jednak uwagę na powstałe stąd niebezpieczeństwo nadużywania takich środków dowodowych, jak nagranie magnetofonowe rozmów i zastępowania nimi dowodów tradycyjnych, np. zeznań świadków, dokumentów.

Glosatorka podjęła próbę rozstrzygnięcia, czy mąż, nagrywając rozmowę telefoniczną z żoną bez jej wiedzy, naruszył integralność psychiczną żony przez pozbawienie jej swobody wypowiedzi (art. 41 Konstytucji RP, art. 23 k.c.). Stwierdziła, że samo nieuzyskanie zgody osoby nagranej na zarejestrowanie prowadzonej z nią rozmowy i niepoinformowanie jej o dokonywaniu nagrania nie jest jeszcze działaniem podstępny. Z podstępem mamy do czynienia dopiero wtedy, gdy zachowanie osoby prowadzącej rozmowę wyłącza swobodę wypowiedzi osoby nagranej. Jeżeli zostanie to uprawdopodobnione, dowód taki jako sprzeczny z prawem nie powinien być przez sąd wykorzystywany w postępowaniu cywilnym. Z kolei brak uprawdopodobnienia tego związku powinien prowadzić do wniosku, że co prawda dowód uzyskany podstępnie jest zgodny z prawem do integralności psychicznej, ale jest sprzeczny z

powszechnie aprobowanymi normami etycznymi i z tego powodu jest niedopuszczalny.

Kolejny problem poruszony przez autorkę dotyczył rozstrzygnięcia, czy dowód z nagrania, o którym mowa, jest zgodny z prawem do prywatności osoby nagranej oraz czy dowód taki nie narusza innych praw tej osoby (art. 47 Konstytucji RP, art. 23 k.c.). Glosatorka podniosła, że w sprawach małżeńskich subiektywne odczucie współmałżonka, iż jego dobro osobiste zostało naruszone przez przeprowadzenie dowodu na okoliczności mające istotne znaczenie dla rozpoznawanej sprawy rozwodowej, nie uzasadnia wyłączenia takiego dowodu z tej tylko przyczyny.

Rozważała także, czy mąż, nagrywając rozmowę telefoniczną z żoną bez jej wiedzy, nie naruszył prawa żony do poszanowania tajemnicy komunikowania się. Skonstatowała, że samo nagranie rozmowy przez osobę w niej uczestniczącą nie stanowi naruszenia tego prawa. Naruszenie prawa będzie miało miejsce dopiero wtedy, gdy osoba nagrywająca ujawni treść rozmowy i naruszy tym prawnie chronione interesy rozmówcy.

Odnosząc się do rozstrzygnięcia kwestii natury procesowej, związanych z oceną dowodu z taśmy magnetofonowej nagranej w okolicznościach niniejszej sprawy, autorka za dyskusyjne uznała sformułowanie, że „nie ma zasadniczych powodów do całkowitej dyskwalifikacji kwestionowanego przez pozwaną dowodu”. Zdaniem glosatorki, za niedopuszczalne należy uznać wykorzystanie w procesie cywilnym dowodu, co do którego zgodności z prawem, chociażby w części, sąd ma wątpliwości.

W konsekwencji autorka zaproponowała, aby teza głosowanego orzeczenia brzmiała: „w procesie rozwodowym w zakresie wykazania winy w rozkładzie pożycia małżeńskiego służyć może także nagranie magnetofonowe rozmów prowadzonych przez strony, nawet jeżeli tych nagrań dokonano bez wiedzy jednej z nich i w okresie trwania małżonków w faktycznej separacji, chyba że nagranie uzyskano w sposób sprzeczny z prawem.”

E.S.

Sąd rozpoznający powództwo o pozbawienie wykonalności administracyjnego tytułu wykonawczego na podstawie art. 840 § 1 k.p.c. nie jest ograniczony przesłankami wynikającymi z art. 840 § 2 k.p.c.; nie może jednak badać merytorycznej zasadności obowiązku nałożonego na stronę w tym tytule.

(wyrok z dnia 4 lutego 2004 r., I CK 6/03, G. Bieniek, M. Grzelka, H. Wrzeszcz, Wok 2004, nr 7-8, s. 13; BSN 2004, nr 6, s. 8; Wspólnota 2004, nr 5, s. 56)

Glosa

Marcina Marciniaka, OSP 2004, nr 12, poz. 158

Wyrok Sądu Najwyższego dotyczył podstaw powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, w tym zwłaszcza kwestii dopuszczalności zaprzeczenia przez dłużnika zasadności obowiązku świadczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym.

Jak trafnie zauważył Sąd Najwyższy, powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności oparte na zaprzeczeniu przez dłużnika obowiązku spełnienia na rzecz wierzyciela świadczenia wskazanego w tytule egzekucyjnym jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy nie stoi temu na przeszkodzie niedopuszczalność drogi sądowej, powaga rzeczy osądzonej ani zawistość sporu. Niedopuszczalne jest zatem zaprzeczenie przez dłużnika obowiązkowi stwierdzonemu w administracyjnym tytule egzekucyjnym, gdyż sąd nie może badać istnienia takiego obowiązku ze względu na niedopuszczalność drogi sądowej. W rezultacie sąd rozpoznający powództwo o pozbawienie wykonalności administracyjnego tytułu wykonawczego na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. nie może badać zasadności obowiązku nałożonego na stronę tym tytułem.

Ze względu na niedopuszczalność takiego powództwa Sąd Najwyższy powinien jednak, zdaniem autora, uchylić wydane w sprawie wyroki i odrzucić pozew, a nie oddalać kasację.

W dalszej części glosy autor omówił relacje zachodzące pomiędzy art. 840 § 1 i § 2 k.p.c. Relacje te można ujmować w płaszczyźnie przeszkody procesowej (w postaci niedopuszczalności drogi sądowej) do oparcia powództwa z art. 840 k.p.c. na zaprzeczeniu przez dłużnika obowiązkowi stwierdzonemu w administracyjnym tytule wykonawczym. Można je również ujmować w płaszczyźnie ograniczeń kognicji sądu

co do podstaw powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności z art. 840 k.p.c.

Ł.P.

ORZECZENIA NIEPUBLIKOWANE

prawo cywilne materialne

art. 40 k.c.

Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, który zgodnie z art. 23¹ § 2 k.p. zapłacił zaległe wynagrodzenia pracownikom byłego zakładu opieki zdrowotnej – jednostki budżetowej, ma wobec Skarbu Państwa zobowiązanego do zapłaty tych wynagrodzeń stosownie do art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.), roszczenie o zwrot całej zapłaconej sumy.

(wyrok z dnia 23 kwietnia 2004 r., I CK 581/03, K. Zawada, M. Bączyk, Z. Strus)

*

art. 49 k.c.

Budynek stanowi część składową urządzenia, o którym mowa w art. 49 k.c., jeżeli wraz z zamontowaną w nim instalacją energetyczną tworzy funkcjonalną całość, niezbędną do doprowadzania, przetwarzania i rozdzielania prądu elektrycznego.

(wyrok z dnia 18 czerwca 2004 r., II CK 359/03, H. Wrzeszcz, M. Grzelka, J. Górowski)

*

art. 58 k.c.

Postanowienie umowy, które ogranicza wolność działalności gospodarczej jednej ze stron, narusza klauzulę generalną zasad współżycia społecznego i jest nieważne (art. 58 § 2 k.c.).

(wyrok z dnia 20 maja 2004 r., II CK 354/03, T. Żyznowski, K. Zawada, M. Grzelka)

*

art. 123 k.c.

Zgłoszenie przez uprawnionego do zachowku w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku zarzutu nieważności testamentu przerywa bieg terminu przedawnienia jego roszczenia o zachowek.

(wyrok z dnia 24 czerwca 2004 r., III CK 127/03, M. Sychowicz, I. Koper, J. Frąckowiak)

*

art. 176 k.c.

W razie przeniesienia posiadania uzyskanego w dobrej wierze, zagadnienie dobrej lub złej wiary kolejnego posiadacza rozstrzyga się z zastosowaniem zasady *mala fides superveniens non nocet*.

(postanowienie z dnia 16 kwietnia 2004 r., I CK 616/03, G. Bieniek, Z. Strus, J. Frąckowiak)

*

art. 415 k.c.

Zastrzeżenie w umowie obowiązku spełnienia określonego świadczenia przez jedną ze stron umowy, w sytuacji istnienia zobiektywizowanego stanu niepewności co do realnej możliwości jego wykonania, może w okolicznościach konkretnej sprawy świadczyć o bezprawności zachowania tej strony jako sprzecznego z zasadami współżycia społecznego i stanowić delikt.

(wyrok z dnia 2 czerwca 2004 r., IV CK 400/03, Z. Kwaśniewski, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon)

*

art. 436 k.c., art. 822 k.c.

Szkodą w mieniu w rozumieniu art. 436 w związku z art. 435 k.c. jest jedynie uszczerbek w obiektach zewnętrznych w stosunku do mechanicznego środka komunikacji.

Szkoda właściciela wynikająca z uszkodzenia podczas ruchu pojazdu członowego naczepy oddanej w posiadanie zależne na podstawie najmu nie jest objęta obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu członowego.

(wyrok z dnia 10 marca 2004 r., IV CK 116/03, F. Barczewska, M. Kocon K. Zawada)

*

art. 1007 k.c., art. 120 k.c.

Art. 1007 § 1 k.c. wyłącza stosowanie przepisu art. 120 § 1 k.c. do określenia początku biegu terminu przedawnienia roszczenia o zachowek.

(wyrok z dnia 24 czerwca 2004 r., III CK 127/03, M. Sychowicz, I. Koper, J. Frąckowiak)

*

art. 1059 k.c., art. 1060 k.c.

Wnuk spadkodawcy nie jest wyłączony od dziedziczenia gospodarstwa rolnego z tej tylko przyczyny, że jego wstępny, który spadek odrzucił, nie dziedziczyłby gospodarstwa rolnego z braku kwalifikacji rolniczych.

(postanowienie z dnia 4 czerwca 2004 r., III CK 61/03, J. Gudowski, T. Domińczyk, Z. Cendrowski)

*

art. 299 k.s.h

Członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie odpowiada za jej zobowiązania na podstawie art. 298 k.h. (obecnie art. 299 k.s.h.) w sytuacji, w której wierzyciel nie uzyskuje zaspokojenia ze względu na zaniechanie podjęcia egzekucji przeciwko spółce w stosownym czasie.

(wyrok z dnia 24 czerwca 2004 r., III CK 107/03, M. Sychowicz, J. Frąckowiak, I. Koper)

*

art. 494 k.s.h.

Przejście praw i obowiązków, o którym mowa w art. 494 k.s.h. nie dotyczy praw, obowiązków i sytuacji prawnych ściśle związanych z organami spółek przejmowanych lub spółek łączących się przez zawiązanie. Byt tych organów jest bowiem nierozłącznie związany z tymi spółkami i ustaje wraz z wykreśleniem takich spółek z krajowego rejestru sądowego.

(postanowienie z dnia 24 czerwca 2004 r., III CK 178/03, M. Sychowicz, J. Frąckowiak, I. Koper)

*

prawo wekslowe

Wystawca weksla własnego w stosunku do remitenta może podnieść zarzut nieistnienia stosunku prawnego stanowiącego podstawę wystawienia weksla.

(wyrok z dnia 20 kwietnia 2004 r., V CK 427/03, B. Czech, E. Skowrońska-Bocian, B. Myszka)

*

gospodarka nieruchomościami

Artykuł 134 ust. 2 z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.) ma na względzie plany miejscowe w rozumieniu obowiązujących w miarodajnej chwili przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

(wyrok z dnia 21 listopada 2003 r., V CK 21/03, L. Walentynowicz, B. Myszka, K. Zawada)

Przewidziane w art. 208 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.) roszczenie o oddanie nieruchomości w użytkowanie wieczyste w trybie bezprzetargowym przysługuje również wtedy, gdy państwowa osoba prawna przed dniem 5 grudnia 1990 r. złożyła wniosek o oddanie jej gruntu państwowego w zarząd.

(wyrok z dnia 24 marca 2004 r., I CK 549/03, T. Wiśniewski, Z. Strus, B. Kurzeja)

*

własność lokali

Miejsce garażowe w garażu wielostanowiskowym, należące do właściciela lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, nie jest pomieszczeniem przynależnym do tego lokalu w rozumieniu art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.).

(postanowienie z dnia 19 maja 2004 r., I CK 696/03, T. Wiśniewski, B. Czech, M. Sychowicz)

*

państwo i kościół

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 29, poz. 154 ze zm.) w drodze wyjątku od znajdującej wyraz w art. 2 tej ustawy zasady autonomii i niezależności Państwa oraz Kościoła Katolickiego uznała w zakresie przyznanej parafiom osobowości prawnej (art. 5-14) skuteczność w sferze państwowego porządku prawnego norm prawa kanonicznego dotyczących parafii, powołania na stanowisko proboszcza i zasad reprezentowania parafii przez proboszcza.

(wyrok z dnia 24 marca 2004 r., IV CK 108/03, F. Barczewska, K. Zawada, M. Kocon)

*

prawo wodne

Osobie, która z własnych środków wybudowała urządzenia wodociągowe lub kanalizacyjne, przysługuje roszczenie o ich odpłatne nabycie przez gminę lub przedsiębiorstwo wodno kanalizacyjne działające na podstawie jej zezwolenia.

(wyrok z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 404/03, Z. Strus, M. Bączyk,
Z. Cendrowski)

*

akta stanu cywilnego

Akt urodzenia sporządzony na podstawie decyzji kierownika urzędu stanu cywilnego, która została uchylona, może podlegać sprostowaniu stosownie do art. 31 ustawy z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. Nr 36, poz. 180 ze zm.).

(postanowienie z dnia 17 marca 2004 r., II CK 73/03, H. Ciepła, B. Czech,
M. Grzelka)

*

imprezy masowe

Obowiązek wykazania istnienia przesłanek warunkujących zastosowanie przepisów ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1298 ze zm.) spoczywa na stronie, która wskazuje podmiot zobowiązany do stosowania tej ustawy i zarzuca mu uchybienie obowiązkom z niej wynikających.

(wyrok z dnia 1 kwietnia 2004 r., II CK 137/03, T. Żyżnowski, B. Myszką,
H. Wrzeszcz)

*

znaki towarowe

Do oceny skutków dokonanego po dniu 22 sierpnia 2001 r. naruszenia prawa z rejestracji znaku towarowego stosuje się przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2001 r. Nr 49, poz. 508

ze zm.; jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.) także wtedy, gdy prawo z rejestracji znaku towarowego istniało już w dniu wejścia w życie tej ustawy. Zgodnie z art. 296 ust. 2 pkt 3, naruszenie prawa ochronnego na znak towarowy polega także na bezprawnym używaniu w obrocie gospodarczym znaku identycznego lub podobnego do renomowanego znaku towarowego, zarejestrowanego w odniesieniu do jakichkolwiek towarów, jeżeli takie używanie może przynieść używającemu nienależną korzyść lub być szkodliwe dla odróżniającego charakteru bądź renomy znaku wcześniejszego. Do zastosowania przepisu art. 296 ust. 2 pkt 3 jest wystarczające, by czyn o określonych w nim znamionach rozpoczęty przed dniem jego wejścia w życie był kontynuowany po dniu 22 sierpnia 2001 r.

(wyrok z dnia 19 marca 2004 r., IV CK 157/03, B. Myszka, J. Frąckowiak, M. Sychowicz)

*

reforma rolna

Zaświadczenie wojewódzkiego urzędu ziemskiego stwierdzające, że nieruchomość jest przeznaczona na cele reformy rolnej, stosownie do treści art. 2 ust. 1 lit. e dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13 ze zm.), nie jest decyzją administracyjną.

(postanowienie z dnia 26 września 2003 r., IV CKN 333/01, T. Domińczyk, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski)

prawo cywilne procesowe

art. 2 k.p.c.

Samorządowy charakter organizacji i przewidziane w ustawie z dnia 30 maja 1989 r. o samorządzie zawodowym niektórych przedsiębiorców (Dz.U. Nr 35, poz. 194), zasady działania tego samorządu oraz ustanowione w statucie organy i tryb rozstrzygania sporów między organizacją a jej członkami nie mogą być rozumiane i stosowane jako wyłączające drogę sądową w tych sprawach.

(wyrok z dnia 1 kwietnia 2004 r., II CK 130/03, T. Żyznowski, B. Myszka, H. Wrzeszcz)

*

art. 182 k.p.c., art. 178 k.p.c.

W stanie prawnym, obowiązującym po wejściu w życie ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie kodeksu postępowania cywilnego... (Dz.U. Nr 43, poz. 189) nie znajduje usprawiedliwienia pogląd, że sąd rozważając kwestię umorzenia postępowania w trybie art. 182 § 1 k.p.c. nie jest związany podstawą zawieszenia przewidzianą w art. 178 k.p.c., wymienioną w postanowieniu o zawieszeniu postępowania.

(postanowienie z dnia 18 czerwca 2004 r., II CK 383/03, H. Wrzeszcz, M. Grzelka, J. Górowski)

*

art. 192 k.p.c., art. 26 ks.h.

Powstanie przed dniem 15 stycznia 2004 r. spółki jawnej w miejsce spółki cywilnej (art. 26 § 4 k.s.h.) nie skutkowało z mocy prawa jej wejściem do procesu w charakterze strony w miejsce współnika spółki cywilnej.

(postanowienie z dnia 23 czerwca 2004 r., V CZ 53/04, I. Gromska-Szuster, J. Górowski, H. Pietrkowski)

*

art. 328 k.p.c.

Sąd, szczególnie w sytuacji, w której strona wskazuje argumenty świadczące w jej przekonaniu o niezgodności przepisu ustawy z Konstytucją, nie może oprzeć wyroku na kwestionowanym przepisie i w ten sposób przyjąć, że jest on zgodny z Konstytucją, lecz powinien uzasadnić swój pogląd, postępując zgodnie z wymogami określonymi w art. 328 § 2 k.p.c.

(wyrok z dnia 16 kwietnia 2004 r., I CK 291/03, G. Bieniek, J. Frąckowiak, Z. Strus)

*

art. 350 k.p.c., art. 194 k.p.c.

Sprostowanie (uściślenie) oznaczenia strony pozwanej nie może polegać na wskazaniu nowego podmiotu prawa cywilnego.

(wyrok z dnia 28 kwietnia 2004 r., V CK 472/03, H. Pietrkowski, M. Sychowicz, Z. Cendrowski)

*

art. 381 k.p.c., art. 382 k.p.c.

Zgodnie z art. 316 § 1 w związku z art. 391 k.p.c., sąd apelacyjny powinien uwzględnić przy orzekaniu stan prawny ukształtowany w następstwie zgłoszonego w postępowaniu przed tym sądem zarzutu przedawnienia. W takiej sytuacji art. 381 k.p.c. ma zastosowanie tylko o tyle, o ile wynikające z niego ograniczenie dotyczy nowych faktów i dowodów na stwierdzeniu upływu

przedawnienia; jeżeli pozwany powołuje je w apelacji, to mogą być one przez sąd apelacyjny pominięte.

*(wyrok z dnia 11 marca 2004 r., V CK 326/03, M. Bączyk, I. Koper,
H. Wrzeszcz)*

*

art. 519¹ k.p.c.

Dopuszczalna jest kasacja od postanowienia sądu drugiej instancji oddalającej apelację od postanowienia sądu prowadzącego księgę wieczystą, oddalającego wniosek o wpis roszczenia o przeniesienie własności nieruchomości.

*(postanowienie z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 541/03, Z. Strus, M. Bączyk,
Z. Cendrowski)*

*

art. 626¹ k.p.c., art. 626¹⁰ k.p.c., art. 510 k.p.c.

Artykuł 626¹ § 2 k.p.c., stanowiąc przepis szczególny w stosunku do art. 510 k.p.c., w sposób wyczerpujący reguluje krąg uczestników postępowania wieczystoksięgowego.

*(postanowienie z dnia 16 czerwca 2004 r., I CZ 48/04, M. Kocon,
E. Skowrońska-Bocian, Z. Cendrowski)*

1. Apelację od wpisu w księdze wieczystej (art. 626¹⁰ § 3 k.p.c.) może wnieść tylko osoba, która może być uczestnikiem postępowania wieczystoksięgowego.

2. Artykuł 626¹ § 2 k.p.c. wyczerpująco określa krąg uczestników postępowania wieczystoksięgowego i wyłącza zastosowanie w tym postępowaniu art. 510 § 1 zdanie pierwsze k.p.c.

*(postanowienie z dnia 24 czerwca 2004 r., III CZ 46/04, M. Sychowicz,
J. Frąckowiak, I. Koper)*

*

art. 626⁸ k.p.c.

Aneksy do umowy przedwstępnej, zmieniające termin zawarcia umowy przyrzeczonej przenoszącej własność nieruchomości objęty wnioskiem o wpis, mogą stanowić podstawę wpisu, jeżeli zachowują formę wymaganą w art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.).

*(postanowienie z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 541/03, Z. Strus, M. Bączyk,
Z. Cendrowski)*

*

art. 1000 k.p.c.

Prawo użytkowania ujawnione przez wpis w księdze wieczystej pozostaje w mocy, jeżeli przysługuje mu pierwszeństwo przed wszystkimi hipotekami albo gdy jego wartość znajduje pełne pokrycie w cenie nabycia nieruchomości (prawa wieczystego użytkowania).

*(postanowienie z dnia 16 czerwca 2004 r., III CK 270/03, H. Pietrkowski,
T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster)*

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2005, NR 2

Brak rozstrzygnięcia w prawomocnym postanowieniu o dziale spadku o wysokości i terminie uiszczenia odsetek od zasądzonej spłaty nie uzasadnia zarzutu powagi rzeczy osądzonej w procesie o zapłatę odsetek za opóźnienie w dokonaniu spłaty.

(uchwała z dnia 27 listopada 2003 r., III CZP 80/03, M. Bączyk, Z. Kwaśniewski, Z. Strus, OSNC 2005, nr 2, poz. 20)

*

Zażalenie wniesione przez małżonka dłużnika na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności przeciwko temu małżonkowi przed rozpoczęciem biegu terminu do wniesienia tego zażalenia zgodnie z art. 795 § 2 k.p.c., tj. przed datą doręczenia małżonkowi dłużnika zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, nie podlega odrzuceniu.

(uchwała z dnia 2 grudnia 2003 r., III CZP 90/03, G. Bieniek, E. Skowrońska-Bocian, J. Frąckowiak, OSNC 2005, nr 2, poz. 21)

*

Nieprawomocny nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej kaucyjnej, bez nadania mu klauzuli wykonalności.

(uchwała z dnia 2 grudnia 2003 r., III CZP 92/03, G. Bieniek, E. Skowrońska-Bocian, J. Frąckowiak, OSNC 2005, nr 2, poz. 22)

*

Sprawy o uchylenie uchwały stowarzyszenia rozpoznaje sąd rejonowy.

*(uchwała z dnia 3 grudnia 2003 r., III CZP 93/03, T. Wiśniewski,
H. Pietrkowski, T. Żyznowski, OSNC 2005, nr 2, poz. 23)*

*

Do obliczenia biegu terminu przedawnienia roszczenia z tytułu umowy przewozu towarów między stacjami, o których mowa w art. 2 umowy o międzynarodowej kolejowej komunikacji towarowej (SMGS) z dnia 1 listopada 1951 r. (Dziennik Taryf i Zarządzeń Komunikacyjnych z 1974 r. Nr 15, poz. 81 – załącznik), postanowienia art. 31 tej umowy nie stosuje się.

*(uchwała z dnia 11 grudnia 2003 r., III CZP 82/03, J. Górowski, T. Domińczyk,
M. Kocon, OSNC 2005, nr 2, poz. 24)*

*

Powaga rzeczy osądzonej wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone wyłącza – od chwili wpisania tego postanowienia do rejestru (art. 479⁴³ w związku z art. 365 i 479⁴⁵ § 2 k.p.c.) – ponowne wytoczenie powództwa w tym przedmiocie, także przez osobę nie biorącą udziału w sprawie, w której wydano wyrok.

*(uchwała z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZP 95/03, J. Gudowski, H. Wrzeszcz,
K. Zawada, OSNC 2005, nr 2, poz. 25)*

*

Termin do dochodzenia roszczeń w sprawie przywrócenia stosunków wodnych na gruncie do stanu poprzedniego (art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 24 października 1974 r. – Prawo wodne, Dz.U. Nr 38, poz. 230 ze zm.) jest terminem zawitym.

*(uchwała z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZP 97/03, J. Gudowski, H. Wrzeszcz,
K. Zawada, OSNC 2005, nr 2, poz. 26)*

*

Artykuł 98 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.) nie stanowi podstawy do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego przeciwko spadkobiercom dłużnika banku.

(uchwała z dnia 7 stycznia 2004 r., III CZP 98/03, T. Żyznowski, S. Dąbrowski, M. Sychowicz, OSNC 2005, nr 2, poz. 27)

*

W sprawach o wpis w księdze wieczystej na podstawie decyzji stwierdzającej nabycie mienia komunalnego gmina nie ma obowiązku uiszczania opłat sądowych.

(uchwała z dnia 7 stycznia 2004 r. III CZP 99/03, T. Żyznowski, S. Dąbrowski, M. Sychowicz, OSNC 2005, nr 2, poz. 28)

*

Sprawa o uchylenie uchwały wspólnoty mieszkaniowej, której przedmiotem jest przeznaczenie środków finansowych wynikających z rozliczenia kosztów centralnego ogrzewania za określony okres na pokrycie takich kosztów w przyszłości, jest sprawą o prawa majątkowe (art. 17 pkt 4 k.p.c.).

(uchwała z dnia 7 stycznia 2004 r., III CZP 100/03, T. Żyznowski, S. Dąbrowski, M. Sychowicz, OSNC 2005, nr 2, poz. 29)

*

1. Wymaganie wynikające z art. 54 akapit 2 Konwencji o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, sporządzonej w Lugano w dniu 16 września 1988 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 10, poz. 132 i 133), aby sąd państw pochodzenia miał jurysdykcję na podstawie

przepisów, które są zgodne z przepisami jurysdykcyjnymi Konwencji zawartymi w jej tytule II lub przepisami innej umowy międzynarodowej między państwem pochodzenia a państwem wezwanym (państwem uznającym) obowiązującej w chwili wniesienia pozwu, jest spełniony także wtedy, gdy umowa międzynarodowa reguluje jedynie podstawy tzw. jurysdykcji krajowej pośredniej, czyli jurysdykcji dla celów uznania lub stwierdzenia wykonalności.

2. Każde orzeczenie, niezależnie od tego, czy podlega wykonaniu w drodze egzekucji może być uznane w innym państwie konwencyjnym (art. 26 Konwencji lugańskiej), natomiast tylko orzeczenia wykonalne, to jest nadające się do wykonania w drodze egzekucji, mogą podlegać stwierdzeniu wykonalności (art. 31 i nast. Konwencji).

*(postanowienie z dnia 19 grudnia 2003 r., III CK 25/03, J. Gudowski,
H. Wrzeszcz, K. Zawada, OSNC 2005, nr 2, poz. 30)*

*

Pojęcie "sprawy" w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji ma charakter autonomiczny i obejmuje również sprawy, które nie są sprawami cywilnymi, sadowoadministracyjnymi lub karnymi; sprawy te rozpoznaje sąd powszechny w postępowaniu cywilnym.

*(postanowienie z dnia 19 grudnia 2003 r., III CK 319/03, J. Gudowski,
H. Wrzeszcz, K. Zawada, OSNC 2005, nr 2, poz. 31)*

*

Uznanie dziecka za granicą, gdy jego matka i uznający je mężczyzna są obywatelami polskimi, nie musi nastąpić przed polskim konsulem lub osobą wyznaczoną do wykonywania funkcji konsula. Celem art. 79 § 1 *in fine* k.r.o. jest ułatwienie obywatelom polskim uznania dziecka za granicą w porównaniu z możliwościami wynikającymi z art. 12 i 19 § 2 ustawy z dnia 12 listopada 1965 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. Nr 46, poz. 290 ze zm.).

*(postanowienie z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZP 94/03, J. Gudowski,
H. Wrzeszcz, K. Zawada, OSNC 2005, nr 2, poz. 32)*

*

Sporządzona za granicą w formie przewidzianej przez prawo miejscowe umowa sprzedaży nieruchomości położonej w Polsce stanowi podstawę wpisu prawa własności w księdze wieczystej.

(postanowienie z dnia 8 stycznia 2004 r., I CK 39/03, G. Bieniek, M. Bączyk, K. Tyczka-Rote, OSNC 2005, nr 2, poz. 33)

*

Niedopuszczalna jest zmiana podmiotowa umowy zawartej w następstwie przetargu, umożliwiająca przejęcie zamówienia publicznego.

(wyrok z dnia 13 stycznia 2004 r., V CK 97/03, L. Walentynowicz, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, OSNC 2005, nr 2, poz. 34)

*

Przewidziany w art. 751 pkt 1 k.c. dwuletni termin przedawnienia dotyczy roszczeń o wynagrodzenie za czynności spełnione przez osobę prowadzącą przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 55¹ k.c.

(wyrok z dnia 14 stycznia 2004 r., I CK 54/03, J. Górowski, B. Myszka, H. Pietrzkowski, OSNC 2005, nr 2, poz. 35)

*

Hipoteka ustanowiona na nieruchomości stanowiącej majątek odrębny małżonka, zabezpieczająca wierzytelność z tytułu umowy pożyczki, która została następnie uznana za nieważną w stosunku do majątku wspólnego małżonków, obciąża tę nieruchomość także po włączeniu jej na podstawie umowy majątkowej małżeńskiej do majątku wspólnego.

(postanowienie z dnia 16 stycznia 2004 r., III CK 260/02, K. Zawada, B. Czech, I. Koper, OSNC 2005, nr 2, poz. 36)

*

Działanie nabywcy nieruchomości w zaufaniu do pośrednika nie oznacza w każdym wypadku zachowania należytej staranności (art. 527 k.c.).

(wyrok z dnia 27 stycznia 2004 r., II CK 381/02, H. Pietrkowski, T. Bielska-Sobkowicz, M. Wysocka, OSNC 2005, nr 2, poz. 37)

*

Nie można wymagać od spedytora, aby przy każdej przesyłce przeznaczony do przewozu sprawdzał, czy profesjonalny przewoźnik zastosował właściwy środek transportu.

(wyrok z dnia 27 stycznia 2004 r., II CK 389/02, H. Pietrkowski, T. Bielska-Sobkowicz, M. Wysocka, OSNC 2005, nr 2, poz. 38)

*

Radca prawny, który reprezentuje osobę fizyczną, będącą współnikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w sprawie o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników (art. 252 § 1 k.s.h.), obowiązany jest złożyć oświadczenie przewidziane w art. 89 § 3 k.p.c

(postanowienie z dnia 28 stycznia 2004 r., IV CZ 2/04, B. Czech, B. Myszka, K. Tyczka-Rote, OSNC 2005, nr 2, poz. 39)

*

Powołanie się przez sąd przy ustalaniu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na potrzebę utrzymania wysokości zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, nie może prowadzić do podważenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia.

(wyrok z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, M. Kocon, Z. Kwaśniewski, K. Zawada, OSNC 2005, nr 2, poz. 40)

Sąd rozpoznający sprawę z powództwa o pozbawienie wykonalności administracyjnego tytułu wykonawczego na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. nie jest ograniczony przesłankami wynikającymi z art. 840 § 2 k.p.c., nie może jednak badać zasadności obowiązku nałożonego na stronę w tym tytule.

(wyrok z dnia 4 lutego 2004 r., I CK 6/03, G. Bieniek, M. Grzelka, H. Wrzeszcz, OSNC 2005, nr 2, poz. 41)

INFORMACJE

W dniu 22 grudnia 2004 r. odbyła się robocza narada sędziów Izby poświęcona nowelizacji ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości. Najważniejsze z punktu widzenia orzecznictwa Izby zmiany omówił w bardzo interesujący sposób sędzia Sądu Najwyższego dr Gerard Bieniek, który odpowiedział także na pytania sędziów.

W naradzie wziął udział Wojciech Kościółek, sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie, któremu Prezes Sądu Najwyższego prof. Tadeusz Ereciński podziękował za trzymiesięczne orzekanie, w ramach delegacji, w Izbie Cywilnej. W tym samym czasie orzekła, także na delegacji, Elżbieta Strelcow, sędzia Sądu Apelacyjnego w Łodzi.

Po naradzie sędziowie Izby Cywilnej, asystenci, pracownicy sekretariatów oraz pracownicy obsługi tradycyjnie zgromadzili się przy wigilijnym stole, łamiąc się opłatkiem i składając sobie życzenia świąteczne i noworoczne. W spotkaniu wziął udział prof. Lech Gardocki, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, prof. Krzysztof Pietrzykowski, Dyrektor Biura Studiów i Analiz, oraz dwie członkinie tego Biura, na codzień współpracujące z Izbą, prof. Monika Dąbrowska i prof. Elżbieta Holewińska-Łapińska.

Prezes Tadeusz Ereciński podziękował wszystkim za ofiarną pracę w 2004 r. oraz życzył rodzinnych, pogodnych i spokojnych Świąt Bożego Narodzenia oraz szczęśliwego i pomyślnego Nowego Roku.

Szczególnie ciepłe słowa skierował do goszczących na opłatku sędziów Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, Prezesa Stanisława Rudnickiego oraz Stanisława Dmowskiego, Krzysztofa Kołakowskiego i Zdzisława Świebody. Chwilą zadumy wspomniano zmarłego w 2004 r. sędziego Juliusza Sucheckiego.

DANE STATYSTYCZNE

grudzień 2004 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw									
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	1368	326	505	-	55	3	36	328	83	1189
2.	CZP, w tym:	28	9	4	4	-	-	-	-	-	33
	- art. 390 k.p.c.	25	8	3	3	-	-	-	-	-	30
	skład 7-miu	3	1	1	1	-	-	-	-	-	3
	- pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	CZ	158	77	78	-	60	2	9	-	7	157
4.	CO, w tym	13	18	8	-	1	-	-	-	7	23
	- art.401 k.p.c.	4	3	1	-	-	-	-	-	1	6
	- art.45,48 k.p.c.	9	15	7	-	1	-	-	-	6	17
5.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	RAZEM	1567	430	595	4	116	5	45	328	97	1402

rok 2004

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw									
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	1491	4023	4325	-	609	82	504	2316	814	1189
2.	CZP, w tym:	21	100	88	74	-	-	-	-	14	33
	- art. 390 k.p.c.	19	93	82	69	-	-	-	-	13	30
	- skład 7-miu	2	6	5	4	-	-	-	-	1	3
	- pełny skład	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-
3.	CZ	129	942	914	-	668	32	87	-	127	157
4.	CO, w tym	8	105	90	-	13	-	-	-	77	23
	- art.401 k.p.c.	4	20	18	-	-	-	-	-	18	6
	- art.45,48 k.p.c.	4	85	72	-	13	-	-	-	59	17
5.	CA	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-
6.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	RAZEM	1649	5171	5418	74	1291	114	591	2316	1032	1402

lata 2002 - 2004

Wpływ

Rok	Kasacje CK	Zażalenia CZ	Zagadnienia prawne CZP	Apelacje CA	Stwierdzenie nieważności CN	Inne CO	Razem
2002	2498	959	101	3	-	114	3675
2003	3315	839	122	4	-	142	4422
2004	4023	942	100	1	-	105	5171

Załatwienie

Rok	Kasacje CK	Zażalenia CZ	Zagadnienia prawne CZP	Apelacje CA	Stwierdzenie nieważności CN	Inne CO	Razem
2002	4822	990	91	3	-	121	6027
2003	3626	819	126	4	-	141	4716
2004	4325	914	88	1	-	90	5418

Pozostałość

Rok	Kasacje CK	Zażalenia CZ	Zagadnienia prawne CZP	Apelacje CA	Stwierdzenie nieważności CN	Inne CO	Razem
2002	1802	109	25	-	-	7	1943
2003	1491	129	21	-	-	8	1649
2004	1189	157	33	-	-	23	1402

